

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Faculty of Romance and Germanic Philology
Linguistics and Translation Department

Translation project:
The Secret Book Society by Madeline Martin

Перекладацький проєкт:
Переклад книги Мадлен Мартін "*The Secret Book Society*"

BA Paper

Anastasiia Lytvynova
PERb2220d

Research supervisor:
S.Radetska, PH.D.

Цим підписом завідаю, що параф на
здатості рукопис та електронний документ
є ідентичним

02 06 2026

Kyiv 2026

Abstract

The present translation project examines Madeline Martin's novel *The Secret Book Society*, with a particular focus on the translation of historically and culturally marked vocabulary into Ukrainian. The study aims to identify the main types of culturally specific units in the source text and to analyze the translation strategies employed to preserve their semantic, stylistic, and cultural value. The empirical material consists of 100 lexical units selected on the basis of their historical and cultural specificity. The research applies descriptive, comparative, and contextual methods of analysis. Particular attention is paid to such strategies as adaptation, descriptive translation, and functional equivalence. The findings demonstrate that the adequate rendering of culturally marked vocabulary requires not only linguistic competence but also a profound understanding of the cultural context, as well as the ability to mediate between cultures.

Keywords: historical fiction, culturally marked vocabulary, translation strategies, equivalence, descriptive translation.

У перекладацькому проєкті досліджується роман Мадлен Мартін “Тємне книжкове товариство” з акцентом на переклад історично та культурно маркованої лексики українською мовою. Метою роботи є виявлення основних типів культурно специфічних одиниць у тексті оригіналу та аналіз перекладацьких стратегій, спрямованих на збереження їхнього семантичного, стилістичного та культурного значення. Емпіричний матеріал становлять 100 лексичних одиниць, відібраних за критерієм історичної та культурної специфіки. У дослідженні застосовано описові, порівняльні і контекстуальні методи аналізу. Особливу увагу приділено таким стратегіям, як адаптація, описовий переклад і функціональний еквівалент. Результати засвідчують, що адекватний переклад культурно маркованої лексики потребує не лише мовної компетентності, а й глибокого розуміння культурного контексту та здатності до міжкультурного посередництва.

Ключові слова: історичний роман, культурно маркована лексика, перекладацькі стратегії, еквівалентність, описовий переклад.

Contents

Introduction	4
Chapter 1. Translation of <i>The Secret Book Society</i> by Madeline Martin	5
Chepter 2. Rendering of realia in the Ukrainian translation of Madeline Martin <i>The Secret Book Society</i>	38
2.1. Genre and stylistic peculiarities of historical fiction	38
2.2. Culturally marked (culturally specific/historically marked) vocabulary	40
2.3. The problem of translating culturally marked vocabulary	41
2.4. Translation techniques of culturally specific/historically marked vocabulary.....	43
Conclusions	47
References	48
Appendices	49

Introduction

The topicality of this translation project stems from the growing importance of intercultural communication in the context of globalization and Ukraine's active engagement with the international cultural and literary space. Literary translation plays a crucial role in overcoming linguistic and cultural barriers, as well as in expanding access to foreign literary works for Ukrainian readers. In this regard, translating contemporary historical fiction, such as Madeline Martin's novel *The Secret Book Society*, contributes to broadening the readership and promoting cross-cultural understanding. Particular relevance is attached to the translation of culturally and historically marked vocabulary, which embodies the socio-cultural specificity of the source text and requires careful rendering in the target language.

The analysis of the sources has revealed that the problem of translating culturally marked vocabulary has been widely addressed in translation studies and linguistics. The works by M. Baker, P. Newmark, E. Nida, L. Venuti, and M. Larson, among others, are devoted to the theoretical aspects of cultural translation and equivalence. Issues related to literary translation and the translator's creative role have been examined by C. Landers, J. Lambert, and P. Bush, among others. Theoretical approaches to historical fiction and its genre characteristics have been discussed in the works by G. Lukács, J. De Groot, H. White, and D. Stevens, among others.

The object of the research is culturally marked vocabulary in English literary texts. **The subject** is the peculiarities of its translation into Ukrainian in Madeline Martin's novel *The Secret Book Society*.

The purpose of the research is the analysis of translation strategies applied to culturally and historically marked vocabulary in the process of rendering the source text into Ukrainian.

The tasks of the study are as follows:

- to perform the translation of selected fragments from *The Secret Book Society* into Ukrainian;
- to identify culturally and historically marked lexical units in the source text;
- to classify these units according to their semantic and functional features;
- to determine and justify the translation strategies applied in rendering these units.

The body of research is the text of the novel *The Secret Book Society* by Madeline Martin and the author's own translation of selected fragments of the novel into Ukrainian.

The structure of the paper includes an introduction, two chapters, conclusions, a list of references and appendices. The introduction contains the topicality of the topic, the state of research, the object and subject of the study, the purpose, tasks, and body of the research. The first chapter presents the translation of selected fragments from Madeline Martin's novel *The Secret Book Society* into Ukrainian. The second chapter is devoted to the theoretical and practical aspects of the study: subsection 2.1 outlines the genre and stylistic peculiarities of historical fiction; subsection 2.2 examines culturally marked (culturally specific / historically marked) vocabulary; subsection 2.3 focuses on the problem of translating culturally marked vocabulary; subsection 2.4 analyses the translation techniques applied to culturally specific and historically marked lexical units. The conclusion summarises the results of the research. The paper also includes a list of references.

Chapter 1. Translation of *The Secret Book Society* by Madeline Martin

Source Text	Target Text
<p>Chapter One</p> <p>Mrs. Eleanor Clarke</p> <p>Two months earlier London, England April 1895</p>	<p>Розділ 1</p> <p>Місіс Елеонор Кларк</p> <p>Два місяці тому Лондон, Англія Квітень 1895 року</p>
<p>Eleanor Clarke peered out the window where ivy curled around the perimeter. Gray clouds gathered on the horizon. A slight fog on the glass hinted at the day’s chill despite the warmth in Eleanor’s room. Every room in the expansive manor was heated, one of the many extravagances her husband insisted upon.</p> <p>She turned from the window and lowered herself to the vanity seat, bending at the knees with her back perfectly straight to accommodate her heavily boned corset.</p> <p>“The color of your gown brings out your eyes.” Eleanor’s maid smiled at her through the mirror as she used the silver-handled brush to sweep Eleanor’s blond hair back into a fashionable coiffure.</p> <p>“Thank you, Bennett.” Eleanor barely glanced at the mirror to confirm that the pale blue did indeed enhance the azure depth of her eyes. She had chosen the color for its mood rather than its complement.</p>	<p>Елеонор Кларк виглянула у вікно, оповите звивистим плющем, а на горизонті виднілися сірі дощові хмари. Вона глибоко вдихнула прохолодне повітря, що проникало через скло, злегка запотіле від тепла кімнати. Кожну кімнату у просторому маєтку опалювали, що було однією з багатьох екстравагантних примх її чоловіка Сесіла.</p> <p>Вона відвернулася від вікна і сіла на стілець біля туалетного столика, обережно опускаючись на сидіння, згинаючи коліна і тримаючи спину рівною, так, щоб не пошкодити кістяковий корсет.</p> <p>- Колір сукні чудово підкреслює ваші очі, - промовила Беннет, служниця, яка з усмішкою розчісувала біляве волосся Елеонор сріблястим гребінцем, збираючи їх у модну зачіску.</p> <p>- Дякую, Беннет, - ледь промовила Елеонор, лише поглянувши на своє відображення в дзеркалі. Вона вибрала цей колір для сукні через настрій, який він створював, а не тому, що він пасував би до її очей.</p>

<p>Her husband's foul disposition the night before had left her agitated. Every bump and creak in the house made her flinch, her nerves as hot as the delicate carbon filament in the lightbulbs glowing throughout their opulent London home. The pale, creamy blue silk soothed her, reminding her of the clear stretch of summer sky on her parents' estate in Sussex. Back from her girlhood days, when life was carefree and kind.</p> <p>The color was one she found herself wearing more and more often of late.</p> <p>The solid hue of her gown was broken up by the visible underskirt with vertical stripes in homogenous shades. There was comfort in the rigidity of those bold lines, in the unyielding strength to their structure.</p> <p>“The sapphires will do nicely, my lady.” Bennett held up the clamshell jewel case, revealing the costly blue stones glittering in a bed of ecru silk.</p> <p>They were ostentatious, a gratuitous display purchased by a rich man making up for the newness of his wealth. Eleanor was part of that gratuitous display, a woman of noble birth to his merchant's status, purchased as surely as those gemstones.</p> <p>Procured easily, no doubt, when Cecil caught the scent of her parents' financial desperation. Overdue taxes on their townhouse in London, myriad bills extended far too long on credit, repairs to the summer estate she had so loved—they had become fate's shackles, binding her to this life.</p> <p>She nodded to Bennett in the mirror and the encumbrance of the necklace settled over the tight,</p>	<p>Поганий настрій її чоловіка напередодні ввечері збентежив її. Кожен шум чи скрип у будинку змушував її здригатися. Її нерви були розпечені, мов тонкі вуглецеві нитки в лампочках, що світилися в їх розкішному будинку в Лондоні. Блідо-кремовий шовк заспокоював її, нагадуючи про чисте літнє небо над помістям її батьків у графстві Сассекс. З часів її дівочтва, коли життя було безтурботним і щасливим.</p> <p>Останнім часом вона все частіше і частіше носила одяг цього кольору.</p> <p>Однотонний колір її сукні розбавляла спідниця з тонкими вертикальними смугами, які у своїй строгій гармонії дарували відчуття стійкості. І в цьому порядку, непохитності ліній, Елеонор знаходила своєрідне заспокоєння.</p> <p>- Сапфіри ідеально доповнять ваш образ, міледі, - сказала Беннет, відкриваючи скриньку з коштовностями, де лежали дорогоцінні блакитні камені, що виблискували на тлі бежевого шовку.</p> <p>Ці прикраси, як і сама Елеонор, були частиною безсумнівної демонстрації багатства її чоловіка - блискуче нагадування про те, що вона була так само “придбаною”, як і ті самоцвіти.</p> <p>Без сумніву, Сесіл легко домігся одруження, коли дізнався про фінансову скруту її батьків. Прострочені податки за їхній будинок у Лондоні, безліч рахунків, які занадто довго залишалися неоплаченими, ремонт літнього помістя, яке вона так любила, — усе це стало кайданами долі, що скували її і привели до цього життя. Вона кивнула Беннетт, і тяжкість намиста опустилася на високий тісний комір її денної сукні. Серезки, що</p>
---	---

<p>high-necked collar of her day dress. Next came the earrings, affixed to her lobes where they swung with the weight of Cecil's fortune.</p> <p>She pulled open the middle drawer for a jar of hand cream, her skin always tight and dry following the winter months. Beside the small jar was a mysterious folded note with her name written in an elegant script. "Bennett, what—?"</p> <p>Bennett put her finger to her lips and winked. Eleanor's pulse fluttered against the snug silk of her long, fitted sleeves.</p> <p>A secret?</p> <p>She never had secrets. Her entire existence was under scrupulous observation, her every word and action evaluated and measured by her husband to be deemed worthy or wanting. More times than not, he settled on the latter.</p> <p>She was not allowed to have secrets.</p> <p>Her shoulders lifted in a protective curl forward, despite being in the privacy of her own room. The stiff fabric and precise tailoring of her gown did not permit much movement, but still she pulled at its restraint to bend over the note.</p> <p>A seal gleamed in a valiant stream of sunlight fighting through the gloomy day, illuminating a golden sprig of Queen Anne's lace impressed upon the hard green wax. Eleanor slid her finger beneath the seal, pulling the glossy disk from the parchment rather than breaking it, and read the message within.</p> <p>You are cordially invited to the Secret Book Society. Mrs. Clarke, I beseech you to hold this correspondence in the strictest of confidences. I often</p>	<p>прикрашали мочки її вух, гойдалися під вагою статків Сесіла.</p> <p>Вона відкрила середню шухляду, щоб дістати баночку крему для рук, адже після зимових місяців її шкіра завжди була суха і стягнута. Поруч лежала загадкова записка з її ім'ям, написаним витонченим почерком.</p> <p>- Беннет, що це...? - запитала Елеонор.</p> <p>Беннет приклала палець до губ і підморгнула.</p> <p>Елеонор відчула, як її серце калатає під тиском шовку довгих рукавів.</p> <p>Секрет?</p> <p>Вона ніколи не мала секретів. Все її життя перебувало під пильним наглядом Сесіла, кожне її слово і дія оцінювалися і вимірювалися її чоловіком, щоб визнати їх гідними або недостойними. Найчастіше він зупинявся на останньому.</p> <p>Їй не дозволялося мати секретів.</p> <p>Її плечі зігнулися, незважаючи на те, що вона перебувала у відносній безпеці в своїй кімнаті. Жорстка тканина і акуратний крій її сукні не дозволяли їй багато рухатися, але вона все одно потягнулася за запискою.</p> <p>Печатка виблискувала в променях сонця, що пробивалося крізь сірі хмари, освітлюючи золоту гілочку рослини кружевної королеви Анни, що була витончено вирізьблена на зеленому воску. Елеонор просунула палець під печатку, обережно витягнувши глянцевою диск з пергаменту, щоб не пошкодити його, і прочитала послання всередині.</p> <p>Ви маєте честь приєднатися до Таємного книжкового товариства. Пані Кларк, прошу Вас зберегти цей лист в суворій таємниці. Я часто згадую нашу зустріч три роки</p>
---	---

<p>recall our encounter some three years past, not only with affectionate fondness at our similar literary interests, but also our circumstances. Alterations to my life have left me in the possession of an extensive library—novels written by women, stories with real heroines who endeavor beyond obedience to their fathers and husbands, books curated by my own assiduous efforts. I should like to share this collection—this freedom to read—with you and several of our peers who have been carefully selected for their intelligence and discretion. More will be explained when we convene next Wednesday.</p> <p>In addition to this private note, you will receive a formal invitation for tea, a pursuit your spouse will surely find customarily suitable. I do hope you'll accept.</p> <p>With Consideration, Clara Chambers, The Countess of Duxbury</p> <p>The paper quivered in Eleanor's hand. "It's a secret book society," she breathed.</p> <p>She recalled the encounter that the countess mentioned in her missive. They'd both been in attendance at the same charity event, raising awareness for housing for the underprivileged, when the often frugal Mrs. Colting spirited away the fine cobalt linen tablecloth upon the event's conclusion.</p> <p>"I'm reminded suddenly of Mrs. Norris in Mansfield Park with the green curtain for the play that never happened," Eleanor had said, unsure what had possessed her to speak. Perhaps she'd only meant to think it, but the words had slipped from her lips.</p>	<p>тому, не тільки з теплотою до наших схожих літературних інтересів, але й до наших схожих життєвих обставин. Певні зміни в моєму житті зробили мене володаркою великої бібліотеки, у якій зберігаються романи, написані жінками, історії з реальними героїнями, які прагнуть вийти за межі покори своїм батькам і чоловікам, книги, зібрані завдяки моїм тяжким зусиллям. Я хотіла би поділитися цією колекцією — цією свободою читати — з вами та кількома нашими колегами, яких було ретельно відібрано за їх інтелект та розсудливість. Більше інформації ви дізнаєтесь під час нашої зустрічі в наступну середу.</p> <p>На додаток до цього приватного листа, ви отримаєте офіційне запрошення на чай, яке, безсумнівно, сподобається вашому чоловікові. Сподіваюся, ви приймете запрошення.</p> <p>З повагою, Клара Чемберс, графиня Даксбері</p> <p>Папір тремтів у руці Елеонор.</p> <p>— Це таємне книжкове товариство, — прошепотіла вона. Вона пригадала зустріч, про яку графиня згадувала у своєму листі. Вони обидві були присутні на одному благодійному заході, присвяченому приверненню уваги до житла для знедолених, коли зазвичай ощадлива місіс Колтінг по завершенні події нишком привласнила розкішну скатертину з кобальтового льону.</p> <p>— Мені це раптом нагадало місіс Норріс із роману Джейн Остін "Менсфілд-парк" з тією зеленою завісою для вистави, яка так і не відбулася, — сказала Елеонор, сама не знаючи, що спонукало її заговорити. Можливо, вона хотіла лише подумати про це, та слова мимоволі зірвалися з вуст.</p>
---	--

<p>Lady Duxbury had been beside her and suppressed a laugh politely behind her hand. “I’ve very much thought Mrs. Colting to be quite the real-life Mrs. Norris.”</p> <p>The kindred joy of having discovered someone who read the same book was immediate, a friend whose mind had once resided in the same fictional world.</p> <p>“Have you read much of Jane Austen’s works?” Lady Duxbury asked.</p> <p>There had only been two other novels besides Mansfield Park in Eleanor’s father’s library—The Picture of Dorian Gray and Wuthering Heights, tucked between weighty tomes on law and the legal workings of parliament. Oh, and how she had read those novels, connecting with the characters in a way that made her soul ache. Those books were no longer in her possession, her limited freedom as a girl swapped for the restraining vows of marriage and the promise to obey her husband.</p> <p>“I haven’t . . . That is . . .” Eleanor had been saved from her stammering by Lord Duxbury’s approach. Though his smile was warm, the possessive grip around his wife’s wrist was as unmistakable as the flick of the countess’s gaze to her feet in a show of yielding deference.</p> <p>Eleanor sought out Lady Duxbury often after that encounter, but only ever saw her from a distance, Lord Duxbury at her side like a vigilant sentry.</p> <p>Aside from those few novels unearthed in her father’s library, Eleanor’s education had been relegated to the edifying necessities for running a household and being a good wife and mother. That and the occasional</p>	<p>Леді Даксбері стояла поруч і чемно приховала сміх, прикривши рота рукою.</p> <p>— Я давно вважаю місіс Колтінг справжньою, живою місіс Норріс.</p> <p>Спільна радість від того, що вони знайшли людину, яка читала ту саму книжку, була миттєвою: подругу, чий розум колись мешкав у тому самому вигаданому світі.</p> <p>— Ви багато прочитали творів Джейн Остін? — запитала леді Даксбері.</p> <p>У бібліотеці батька Елеонор, окрім “Менсфілд-парку”, було лише два інші романи — “Портрет Доріана Грея” та “Буремний перевал”, затиснуті між важкими томами з права й описами юридичних механізмів парламенту. О, як же вона їх читала — з якою пристрастю, з яким болісним співпереживанням героям, що змушувало тремтіти саму душу. Ті книжки більше їй не належали: обмежену, але все ж свободу дівочтва було обміняно на сковувальні шлюбні обітниці й обіцянку коритися чоловікові.</p> <p>— Я не... Тобто... — Елеонор урятував від затинання підхід лорда Даксбері. Хоч усмішка його була теплою, власницьке стискання зап’ястя дружини було таким же неоднозначним, як і швидкий погляд графині, кинутий донизу — мовчазний жест покірності.</p> <p>Після тієї зустрічі Елеонор часто шукала нагоди побачитися з леді Даксбері, та щоразу бачила її лише здалеку: лорд Даксбері незмінно стояв поруч, мов пильний вартовий.</p> <p>Окрім тих кількох романів, знайдених у бібліотеці батька, освіта Елеонор зводилася до знань, необхідних для ведення господарства й ролі доброї дружини та матері. До того ж — зрідка — вона зверталася до книжок</p>
--	---

<p>literature on general knowledge, like Goldsmith's History of England. Most especially, she was familiar with the contents of Debrett's, which offered details on every titled aristocrat in England—first while seeking a husband, and then later to better associate with the peers Cecil needed in his milieu.</p> <p>Never had she been at liberty to choose her own books. Not with her parents, her father a wealthy viscount of delicate reputation given his financial constraints, nor in her marriage to Cecil.</p> <p>“Lady Duxbury's maid told me what the countess was on about when she delivered the note.” Bennett kept her voice barely above a whisper. The walls had ears as well as eyes. “Perhaps this will help you through to June.”</p> <p>June.</p> <p>Yes, June.</p> <p>The simple, single-syllable word was mantra to Eleanor, a reminder of her impending reprieve. June was when her husband would travel to Peru, a priceless venture for them both. For Cecil, Peru was wealth, where his fortune originated in the droppings of foreign birds used to fertilize English soil. For her, Peru afforded an extra few inches in the confines of her life, to move without constantly looking over her shoulder.</p> <p>Those precious few weeks allowed her to visit with their son whenever she wanted, without postponement or censure. A gift of days she did not have to tiptoe around Cecil's moods, a chance to finally breathe in this stifling prison.</p>	<p>загальноосвітнього характеру, на кшталт “Історії Англії” Голдсмита. Найкраще вона знала зміст довідника британської аристократії “Debrett's”, де містилися відомості про кожного титулованого аристократа Англії: спершу — в пошуках чоловіка, а згодом — щоб впевнено триматися серед тих ровесників, із кола спілкування Сесіла.</p> <p>Ніколи їй не було дозволено обирати книжки самостійно. Ні в домі батьків — де її батько, заможний віконт із крихкою репутацією через фінансові проблеми, пильно стежив за порядком, — ані в шлюбі з Сесілом.</p> <p>— Служниця леді Даксбері розповіла мені, що саме мала на увазі графиня, коли передавала записку, — Беннетт говорила трохи гучніше за шепіт. У цих стінах були не лише очі, а й вуха. — Можливо, це допоможе вам протриматися до червня.</p> <p>Червень.</p> <p>Так, червень.</p> <p>Це просте слово стало для Елеонор мантрою — нагадуванням про наближення свободи. У червні її чоловік мав вирушити до Перу — безцінну поїздку для них обох. Для Сесіла Перу означало багатство, адже саме там знаходиться основне джерело його доходів — послід заморських птахів, яким удобрювали англійські ґрунти. Для неї ж Перу дарувало кілька додаткових дюймів простору в тісних межах її життя — можливість рухатися, не озираючись постійно через плече.</p> <p>Ті дорогоцінні кілька тижнів дозволяли їй бачитися з сином тоді, коли вона хотіла, без зволікань і докорів. Це був дар днів, у які не потрібно було навшпиньках обходити мінливі настрої Сесіла, шанс нарешті вдихнути на повні груди в цій задушливій в'язниці.</p>
--	--

<p>Bennett saw what others did not, the tears Eleanor saved for when she was alone, the bruises hidden beneath fitted sleeves. She knew well what June meant to her mistress.</p> <p>Eleanor needed only to endure this life until June when Cecil's journey would offer her enough of a respite to help her through the months or years to come after. Until his next departure.</p> <p>The post lay on a silver platter later that morning at breakfast. Energy charged through Eleanor, making her want to jostle her leg under the table like a wayward child.</p> <p>But ladies did not do such things, and so she sipped her tea with feigned patience while the seat across from hers remained empty.</p> <p>What could be taking Cecil so long?</p> <p>It was as if he knew the soaring height of her anticipation and sought to drag her back down to earth. She peered at the envelopes, sorely tempted to let her fingers crawl through the stack of heavy cream stationery, seeking out Lady Duxbury's promised invitation. But Cecil did not like Eleanor going through the correspondence. As much as he stifled her freedom, he cherished his own.</p> <p>She would never complain of such circumstances, of course. Doing so only led to more tightening, more squeezing, in a life that already left her with scarce room to breathe.</p> <p>The familiar creak of Cecil's footsteps sounded overhead. Eleanor set her teacup on its small, gilt-edged saucer lest it tremble in her hands. He would be down in a moment's time.</p>	<p>Беннетт бачила те, чого не помічають інші: сльози, які Елеонор берегла для самоти, синці, приховані під приталеними рукавами. Вона добре знала, що означає для її господині червень.</p> <p>Елеонор потрібно було лише протриматися до червня, коли подорож Сесіла подарує їй перепочинок, достатній, щоб вистачило сил пережити наступні місяці чи навіть роки, аж до його наступного від'їзду.</p> <p>Пошта лежала на срібному підносі пізніше того ранку, під час сніданку. Енергія пульсувала в Елеонор, змушуючи її хотіти смикати ногою під столом, мов неслухняна дитина.</p> <p>Та леді так не поведуться, тож вона сьорбала чай, удаючи терпіння, поки крісло навпроти залишалося порожнім.</p> <p>Що ж так довго немає Сесіла?</p> <p>Ніби він відчував, на яку висоту злетіло її передчуття, і навмисне прагнув опустити її з небес на землю.</p> <p>Вона поглядала на конверти, болісно спокушена дати волю пальцям і перебрати стос цупкого кремового паперу, шукаючи обіцяне запрошення від леді Даксбері. Але Сесіл не любив, коли Елеонор торкалася кореспонденції. Наскільки він придушував її свободу, настільки ж плекав власну.</p> <p>Звісно, вона ніколи не скаржилася на своє життя. Скарги лише призводили до ще більшого стискання, ще тіснішої зашморгуватості в житті, де й без того бракувало повітря.</p> <p>Нагорі пролунав знайомий скрип кроків Сесіла. Елеонор поставила чашку чаю на маленьке блюдце з позолоченим краєм, аби та не тремтіла в її руках. За мить він уже мав спуститися.</p>
---	---

Several agonizing minutes later, he entered the room, filling the space with the bulk of presence and the sharpness of his cologne, applied to indulgent excess. His gaze swept over her, coming to rest briefly on the sapphires at her throat and ears, before offering a nod of approval. Not for her—never for her—but for her intentional display of his wealth.

He sat down, setting the proud assortment of powder-blue hydrangea blossoms quivering. The servants rushed forward, draping his lap with a napkin and pouring a strong cup of tea. Goodness, but he took his time, reading through the paper, slurping his tea, crunching on the toast points after having slathered them with a gluttonous smear of butter.

Finally, finally, finally, he reached for the envelopes on the silver platter. He sifted through them in silence, pausing periodically to tear one open and cast it aside.

“This one is for you, Mrs. Clarke.” He lifted his brows at Eleanor. “And from the Countess of Duxbury, no less.” His brows inched higher, clearly impressed.

Rather than hand her the envelope, Cecil cracked the golden wax seal with a violent snap and withdrew the card with blunt, careless fingers.

“Ho-ho, she wants you to attend afternoon tea next Wednesday.” He sat straighter, as if the invitation was meant for him. “You’ll go, of course, and I suggest you wear your new diamond necklace.”

Everything inside Eleanor cringed at the order, but she kept her expression masked in pleasant amiability. “Diamonds would not be appropriate, darling.”

За кілька нестерпно довгих хвилин він увійшов до кімнати, заповнивши простір своєю важкою аурую й різким ароматом одеколону, нанесеного так щедро, що аромат ставав майже відчутним на дотик. Його погляд ковзнув по ній і на мить затримався на сапфірах на її шиї та у вухах, перш ніж він схвально кивнув. Не їй — ніколи їй, — а навмисній демонстрації його власного багатства. Він сів, і від цього руху букет блідо-блакитних гортензій здригнувся. Слуги поспішили накривати його коліна серветкою й наливати міцний чай. Боже ж мій, як він умів тягнути час: читав газету, сьорбав чай, хрумтів тостами, щедро намазавши їх товстим шаром масла.

Нарешті — нарешті, нарешті, нарешті — він простягнув руку до конвертів на срібному підносі. Мовчки перебираючи їх, він раз у раз зупинявся, щоб розірвати один і відкинути убік.

— Це для вас, місіс Кларк, — він підвів брови, глянувши на Елеонор. — І не від кого-небудь, а від самої графині Даксбері. — Брови його піднялися ще вище, і в погляді виразно промайнуло здивування.

Замість того щоб дати їй конверт, Сесіл різким рухом зламав золоту воскову печатку й витяг картку грубими, недбалими пальцями.

— Ого-го, вона запрошує вас на післяобідній чай наступної середи, — він випростався, ніби запрошення адресовано йому. — Ви, звісно, підете, і раджу вдягнути ваше нове діамантове кольє.

Усе всередині Елеонор здригнулося від цього наказу, та вона зберегла на обличчі маску щирої привітності.

— Діаманти будуть недоречні, любий.

Though she offered the protest gently, Cecil's face flushed, his eyes flashing with that mean glint that made her blood go cold.

"This is one of those fancy rules only nobility knows, isn't it?" he sneered.

Indeed, the rule was an unspoken one, known among aristocratic Society. Diamonds were for evening attire. Already, the many gemstones she wore during the day were considered vulgar. But Eleanor didn't say as much. She knew better.

"I'm too coarse a man," Cecil harangued. "Too common to know such things as my esteemed wife."

"Forgive me, darling, that isn't at all what I meant." Eleanor glanced at the servants, who stared impassively at nothing and yet saw everything. "Only I shouldn't like to show up my hostess when our wealth far surpasses her own substantial sum."

The high color dissipated from his fleshy cheeks at the stroke to his ego, and he sat back in his chair, appeased like a spoiled little boy who had been given a sweet.

"Ah, how astute of you to consider, my dear. Yes, yes, wear whatever you think appropriate. I know how you are with your—" he swept his hand in a curling motion in the air "—fashion." He chortled in condescension.

She knew he found her sartorial taste silly, another banal quality of his vapid, noble-bred wife. A man would never understand. Especially not a man like Cecil.

Хоч заперечення пролунало м'яко, обличчя Сесіла налилося червонню, а в очах спалахнув той злий блиск, від якого в неї холонула кров.

— Це ж одне з тих вигадливих правил, про які знає тільки знать, чи не так? — зневажливо прошипів він.

Так, це було неписане правило, добре відоме в аристократичному суспільстві. Діаманти призначалися для вечірнього вбрання. Уже й ті численні коштовні камені, які вона носила вдень, вважалися вульгарними. Але Елеонор цього не сказала. Вона знала краще.

— Я надто неотесаний чоловік, — повчально бурмотів Сесіл. — Надто простак, щоб знатися на таких речах, на відміну від моєї високоповажної дружини.

— Пробач мені, любий, я зовсім не це мала на увазі, — Елеонор ковзнула поглядом по слугах, які, здавалося дивилися в порожнечу, а насправді бачили все. — Просто мені не хотілося б затьмарювати господиню, оскільки наші статки значно перевищують її, хай і чималий, масток.

Рум'янець зійшов із його м'ясистих щік після цього влучного удару по самолюбству, і він відкинувся на спинку крісла, втихомирений, мов розбещений хлопчисько, якому дали солодощі.

— Ах, як проникливо з твого боку, любя. Так, так, вдягай усе, що вважатимеш доречним. Я ж знаю, яка ти з твоею... — він зробив у повітрі закручений рух рукою, — ...модю. — Він поблажливо захихотів.

Вона знала: її смак в одязі здавався йому кумедним — ще одна банальна риса його порожньої, вихованої в «шляхетстві» дружини. Чоловік ніколи цього не зрозуміє. Особливо такий чоловік, як Сесіл.

He controlled with whom she was acquainted, where she went and what she did. He controlled the food she ate, the events she hosted and the mail she was allowed to receive. He controlled every halfpenny of his expansive fortune that passed into her hand despite his own profligacy.

He even controlled the single precious hour every other day that she was allowed to see their son, supervising the visit and admonishing her with sharp words when he felt she coddled their boy.

In all that Cecil controlled in her life, the limited time with her son caused the most pain, an ache that resonated from her empty arms into the depths of her soul.

But her clothing, her fashion—in such things she finally had autonomy. She ordered the garments she liked, decided which gowns and day dresses she wore and what hairstyles and reticules to pair them with. No matter how much Cecil denigrated that small square of freedom, it was hers.

June.

She only needed to endure this existence for two more months. And with access to the books Eleanor had been restricted from, that just might be bearable.

Chapter Two Mrs. Rose Wharton

Rose Wharton was shown into the drawing room at Duxbury Place, a lovely townhouse three doors down from her own in the fashionable area of Grosvenor Square. Potted plants clustered becomingly

Він контролював, з ким їй спілкуватися, куди вона може піти і що робити. Він контролював їжу, яку вона вживала, заходи, які вона проводила, і листи, що їй дозволялося отримувати. Він контролював кожен пенні зі свого величезного стану, що потрапляв у її руки, незважаючи на власну марнотратність.

Він навіть контролював єдину дорогоцінну годину через день, коли їй дозволялося бачитися з їхнім сином, наглядав за ними і суворо докоряв, коли вважав, що вона надто потурає хлопчикові.

Серед усього, чим Сесіл керував у її житті, саме обмежений час із сином завдавав найбільшого болю — той біль пронизував її від рук до самої душі.

Але її одяг, її мода — у цих речах вона нарешті мала свободу вибору. Вона замовляла вбрання, яке їй подобалося, вирішувала, які сукні та денні плаття вдягати, а з ними — які зачіски й ридикюлі — маленькі сумочки для дрібниць — поєднувати. Скільки б Сесіл не применшував цю маленьку ділянку свободи, вона залишалася її.

Червень.

Їй потрібно було лише витримати ще два місяці цього існування. І з доступом до книжок, у яких їй раніше відмовляли, це могло стати терпимим.

Розділ 2 Місіс Роуз Вортон

Роуз Вортон провели до вітальні в Даксбері-Плейс — чарівному міському будинку за три двері від її власного, у фешенебельному районі Гросвенор-Сквер. Кімнату прикрашали горщики з рослинами, що були гарно

throughout the room, their leaves extended toward the windows, straining for the weak light.

The sun was one of the things Rose missed most about America, where it seemed to shine in endless abundance. And while England was lovely with its old-world elegance, she craved the brilliant splash of light and warmth.

Lady Duxbury rose from where she sat in a great sage-green armchair.

“Ah, Mrs. Wharton, it is so good of you to come. Please do have a seat.”

Rose settled into a plush velvet chair beside a potted hellebore, the leathery petals blossoming in shades of deep burgundy and milky white. Small painted birds adorned the green wallpaper, their feathers artistically rendered with such care, the iridescent blue-green sweep of their wings caught the meager light.

Accepting Lady Duxbury’s invitation was no doubt a mistake, another opportunity to be ostracized at a social gathering. In that way, London wasn’t much different from Manhattan, where even women of Rose’s own American nationality had put their backs to her, their heads tucked together as they whispered waspishly about the stink of new money.

However, there didn’t appear to be any malice in the countess’s smile. She seemed too young to have already lost three husbands. Her rich raven-black hair was piled ornately atop her head, affixed with jet-black combs, her skin smooth over her high cheekbones. The delicate lilac of her gown indicated

розставлені по всій кімнаті; їхнє листя тяглося до вікон, ловлячи слабке світло.

Сонця Роуз бракувало найбільше з усього, що вона залишила в Америці, де, здавалося, воно сяяло в безмежному достатку. І хоч Англія була чарівною у своїй старосвітській елегантності, їй кортіло яскравого сонячного світла й тепла.

Леді Даксбері підвелася зі свого великого крісла зеленого кольору.

— Ах, місіс Вортон, як люб’язно з вашого боку прийти. Прошу, сідайте.

Роуз вместилися у м’якому оксамитовому кріслі поруч із горщиком морозника, чії шкірясті пелюстки розквітали відтінками глибокого бордо й молочної білизни. Зелені шпалери прикрашали маленькі намальовані пташки; їхнє пір’я було відтворене з такою ретельністю, що переливчастий блакитно-зелений колір їх крил вловлювало навіть убоге світло.

Прийняти запрошення леді Даксбері, без сумніву, було помилкою — ще однією нагодою зазнати відчуження на світському зібранні. У цьому сенсі Лондон мало чим різнився від Манхеттена, де навіть жінки тієї самої, американської, національності Роуз відверталися від неї, зводячи спини й схиляючи голови одна до одної, щоб їдко перешіптуватися про сморід нещодавно набутого багатства.

Та в усмішці графині не відчувалося жодної злоби. Вона здавалася надто молодою, аби вже втратити трьох чоловіків. Її густе, вороняче чорне волосся було вишукано укладене на голові й закріплене чорними, мов гагат, гребінцями; шкіра на високих вилицях була гладенькою. Ніжний бузковий колір сукні свідчив, що

she remained in half-mourning for Lord Duxbury, who had been dead a full two years.

There was a difference to her countenance now, a self-assuredness she hadn't possessed upon Rose's first meeting with her. They'd been at a ball, one of the first in London Rose had attended after her marriage to Theodore. None of the other women had spoken to Rose and she had sequestered herself in the powder room with a book. Lady Duxbury entered some moments later, her narrow shoulders pinched together. "Looks like you could use a moment alone as well." Rose had given her a conspiratorial grin.

A note of sadness had shone in the countess's large violet-blue eyes when they settled on the book propped in Rose's hands.

"What are you reading?" Longing filled the countess's voice.

"A Masque of Poets". It's part of the no-name series, where authors are anonymous, so their work is judged on true merit rather than notoriety." Rose closed the book and extended it to Lady Duxbury.

The countess had flicked an anxious glance toward the door before accepting it, her touch a reverent caress on the black-and-red cover. Rose hadn't missed the way Lord Duxbury watched his wife with a predatory protectiveness. Some men were like that, controlling, restricting.

"Take it," Rose offered.

Lady Duxbury had stiffened, her brows furrowing together.

"I can't."

вона й досі перебуває у напівжалобі за лордом Даксбері, який помер уже два роки тому.

У її зовнішності тепер була відчутна зміна — упевненість у собі, якої не було під час першої зустрічі з Роуз. Тоді це сталося на балу, одному з перших у Лондоні, які Роуз відвідала після шлюбу з Теодором. Жодна з жінок не заговорила до Роуз, і вона усамітнилася в дамській кімнаті з книжкою. За кілька хвилин туди зайшла леді Даксбері, її зведені вузькі плечі видавали напруження.

— Схоже, вам теж не завадить хвилина на самоті, — з розумінням всміхнулася Роуз.

У великих фіалково-блакитних очах графині спалахнула нотка смутку, коли її погляд зупинився на книжці, притуленій до грудей Роуз.

— Що ви читаете? — у її голосі відчувалося зацікавлення.

— "Маска поетів". Це частина серії без імен, де автори залишаються анонімними, тож їхні твори оцінюють за справжньою вартістю, а не за славою, — вона згорнула книжку й простягнула її леді Даксбері.

Графиня тривожно зиркнула в бік дверей, перш ніж прийняти її; пальці торкнулись чорно-червоного переплету з майже побожною ніжністю. Роуз не пропустила того, як лорд Даксбері спостерігав за дружиною з хижою, власницькою пильністю. Деякі чоловіки були такими — контролювали, обмежували.

— Візьміть, — запропонувала Роуз.

Леді Даксбері напружилася, її брови насупились.

— Я не можу.

“I’ll have my maid find your maid to deliver it,” Rose said. “I can always buy another.”

That wasn’t true, of course. The price of books was dear and funds were needed for items far dearer: marble, the contractors to lay the costly material and all the other bits and pieces necessary to reassemble a crumbling residence into one of admirable stature.

Still, she’d held out her hand, a smile of promise on her lips.

Lady Duxbury cradled the book to her heart before relinquishing it.

“I shall never forget this kindness, Mrs. Wharton.”

Rose had straightened a little taller then. Someone of note in that cold, unwelcoming Society remembered her name. Such consideration had been well worth the cost of the book.

There was no meekness cowing the countess now. There was only confidence, evident in the tilt of her chin, the squaring of her shoulders, her stature one of powerful wealth with a blatant disregard for the gossip hissed behind her back.

And with three dead husbands—two being young and virile until their deaths—there was gossip aplenty.

“Thank you for the invitation,” Rose replied, aware as always of her American accent. Some found it charming; others found it grating. She was uncertain of Lady Duxbury’s opinion, though her pleasant expression remained unchanged as she extended a hand to the other woman sitting on a stuffed chair the color of spring grass.

“You know Mrs. Clarke, I presume.”

— Я попрошу свою покоївку знайти вашу, щоб передати книжку, — сказала Роуз. — Я завжди можу купити ще одну.

Звісно, це було неправдою. Книги коштували недешево, а кошти були потрібні на речі значно дорожчі: мармур, підрядників, які мали вкладати цей коштовний матеріал, і всілякі дрібниці, необхідні, аби перетворити занедбану оселю на дім гідної величі.

Все ж вона простягнула руку, і в її усмішці читалася обіцянка.

Леді Даксбері притисла книжку до серця, перш ніж віддати її.

— Я ніколи не забуду цієї доброти, місіс Вортон.

Тоді Роуз випрямилася трохи більше. Хтось помітний у тому холодному, непривітному “високому Суспільстві” запам’ятав її ім’я. Така увага цілком варта була ціни книжки.

Тепер у графині не залишилося й сліду від покірності. Була лише впевненість — у нахилі підборіддя, у випрямлених плечах, у всій її поставі, що випромінювала могутнє багатство й відверту зневагу до пліток, які шипіли їй услід за спиною.

А з огляду на трьох померлих чоловіків — двоє з яких були молодими й дужими аж до самої смерті, — пліток було вдосталь.

— Дякую за запрошення, — відповіла Роуз, як завжди усвідомлюючи свій американський акцент. Для одних він здавався чарівним, для інших — дратівливим. Вона не була певна щодо думки леді Даксбері, хоча привітний вираз на обличчі графині не змінився, коли та простягнула руку до іншої жінки, що сиділа в м’якому кріслі кольору весняної трави.

— Ви, певно, знайомі з місіс Кларк.

<p>Mrs. Clarke.</p> <p>Of course Rose knew her. The perfect Englishwoman if ever there was one. And not simply for her beauty alone—though she was indeed beautiful, with her heart-shaped face, golden blond hair piled like a crown on her head and a fine figure in a perfectly fitted silk dress. She was the embodiment of poise and grace. Their acquaintance had been made at a picnic months ago. Whereas Rose had looked like she'd been tossed about in the wind like a fish in violent sea at low tide, Mrs. Clarke had been immaculate, occasionally sweeping aside any loose locks of hair with graceful fingers. As if the move had been practiced to elegant perfection.</p> <p>Mrs. Clarke always did the right thing, said the right thing and was exactly the right thing. No doubt even the lapis color of her gown was meant to enhance the brilliance of her lovely wide blue eyes.</p> <p>If Rose was like her, she and Theodore would still be happy. Mrs. Clarke had no idea how lucky she was.</p> <p>“We have met.” Mrs. Clarke offered a smile that was not too large as to be overeager, nor too small as to be unwelcoming.</p> <p>The perfect smile on the perfect Englishwoman.</p> <p>“Lovely to see you again,” Rose replied cordially. “I simply adore your necklace.”</p> <p>Mrs. Clarke touched the strand of fat sapphires at her neck, as if one could forget having put on such an expensive bauble. “Thank you. I suppose it’s a bit much for tea.” A pretty blush blossomed over her cheeks.</p>	<p>Місіс Кларк.</p> <p>Звісно, Роуз знала її. Втілення досконалої англійки, якщо така взагалі існувала. І не лише завдяки красі — хоч вона й справді була вродливою: серцеподібне обличчя, золотаво-русяве волосся, укладене на голові, мов корона, струнка постать у бездоганно підібраній шовковій сукні. Вона була втіленням стриманості й грації.</p> <p>Їхнє знайомство відбулося кілька місяців тому на пікніку. Тоді як Роуз виглядала так, ніби її жбурляло вітром, мов рибину в бурхливому морі під час відпливу, місіс Кларк була бездоганною, час від часу елегантним рухом відкидаючи пасма волосся, що вибивалися. Наче цей жест був відточений до витонченої досконалості.</p> <p>Місіс Кларк завжди все робила правильно, говорила правильно й була саме такою, як слід. Безперечно, навіть лазурний відтінок її сукні мав на меті підкреслити сяйво її гарних, широко розкритих блакитних очей.</p> <p>Якби Роуз була схожа на неї, вона й Теодор досі були б щасливі. Місіс Кларк і гадки не мала, якою щасливою вона була.</p> <p>— Ми вже знайомі, — місіс Кларк усміхнулася так, що усмішка не була ані надто широкою, аби здаватися запопадливою, ані надто стриманою, щоб виглядати непривітною.</p> <p>Ідеальна усмішка ідеальної англійки.</p> <p>— Рада знову вас бачити, — приязно відповіла Роуз. — Я просто в захваті від вашого кольє.</p> <p>Місіс Кларк торкнулася нитки великих сапфірів на шиї, ніби хтось міг забути, що надів таку коштовну прикрасу.</p> <p>— Дякую. Мабуть, для чаю це трохи занадто, — на щоках розквіт рум’янець.</p>
---	--

“You know us Americans. We love a good string of jewels,” Rose offered jovially.

The two women maintained polite expressions as the joke rolled over them like a square wheel. Rose always forgot English humor was different than that of Americans, that mention of wealth—even in jest—was vulgar.

But Rose did love jewels. Gorgeous sets of them—bracelets, earrings, necklaces, combs, brooches, rings, anything that could be set in gold to glitter and sparkle in a wash of unadulterated sunlight. Daddy had spoiled her with them when she’d been in Manhattan. Not that a vault of jewelry ever won over any Vanderbilt or awed any Astor. But they’d made her happy.

There weren’t any new jewels now. Instead, the Wharton family townhouse on Grosvenor Square had been elevated to a presentable stature, no longer the tired, disintegrating shell it’d been upon her arrival. In that regard, at least her father’s wealth was being applied to good effect.

And she had been genuinely happy with Theodore. At least in those early days. Mother would have preferred Rose marry an earl rather than an earl’s younger brother, to elevate their American wealth with an English title. But Theodore had been irresistible. From the charming way his mouth hitched higher on the right when he smiled to how he made her feel like she belonged with someone for the first time in her life.

Before that now-familiar ache in her heart could return, the butler entered once more through the open entryway. She realized suddenly that the door had never been closed behind her when she entered.

How strange.

— Ви ж знаєте нас, американців, — весело зауважила Роуз. — Ми любимо добру низку коштовностей.

Обидві жінки зберігали ввічливі вирази облич, поки жарт перекотився між ними, мов квадратне колесо. Роуз завжди забувала, що англійський гумор відрізняється від американського і що згадка про багатство — навіть жартома — вважається вульгарною.

Але Роуз і справді любила коштовності. Розкішні набори — браслети, сережки, намиста, гребінці, брошки, персні, усе, що можна було оздобити золотом, аби воно сяяло й іскрилося в потоці чистого, яскравого сонячного світла. Тато балував її ними ще тоді, в Мангеттені. Не те щоб сховище прикрас могло вразити когось із Вандербільтів чи Асторів, але вони робили її щасливою.

Тепер нових коштовностей не було. Натомість міський будинок родини Вортонів на Гросвенор-сквер привели до гідного вигляду: він більше не був виснаженою, розсипаною оболонкою, якою постав перед нею після приїзду. Принаймні в цьому випадку батьківські статки було використано з користю.

І з Теодором вона справді була щаслива. Принаймні в ті перші дні. Мати воліла б, аби Роуз вийшла заміж за графа, а не за молодшого брата графа, — щоб піднести американське багатство англійським титулом. Але Теодор був непереборним. Від чарівної манери, з якою під час усмішки правий кутик його вуст підіймався трохи вище, і до того відчуття, яке він їй дарував: ніби вперше в житті вона справді комусь належала.

Перш ніж у серці знову озвався той уже знайомий біль, дворецький знову увійшов до кімнати крізь відчинений прохід. І раптом Роуз усвідомила, що двері за нею так і не зачинили, коли вона заходила.

Як дивно.

<p>Apparently, Lady Duxbury had the utmost faith in her staff to allow them to hear what was spoken in her drawing room.</p> <p>The butler was a stocky fellow whose arms were thick as Christmas hams beneath the sleeves of his wide-shouldered jacket. His nose took up half his face and leaned hard to the right, as if it'd been broken a good half dozen times. Rather fitting given his past, or at least what Rose's maid had unearthed on Lady Duxbury's servants.</p> <p>The butler was once notorious in the underground boxing circuit and—if word on the street could be believed—a few knocks shy of mortal retirement. Her maids were also pulled from a questionable past, having worked in one of those factories that puffed ghastly amounts of black smog into London's air.</p> <p>The countess had an affinity for hiring from the base proletariat class.</p> <p>Mother would have been shocked into an early grave at having such rustic laborers in her employ. Rose was of a more progressive generation, however. Not scandalized, but indeed fascinated.</p> <p>“Lady Lavinia Cavendish,” the butler announced, his tone bordering on snobbish for a man of indecorous background.</p> <p>A petite young woman with auburn hair edged slowly into the room, appearing as if she'd rather be anywhere else.</p> <p>“Lady Lavinia.” There was a note of surprise to Lady Duxbury's tone.</p>	<p>Здавалося, леді Даксбері мала безмежну довіру до своєї прислуги й не вбачала жодної проблеми в тому, щоб вони чули все, про що говорили в її вітальні.</p> <p>Дворецький був кремезним чолов'ягою: під рукавами широкоплечого сюртука його руки товстіли, мов різдвяні шинки. Ніс займав пів обличчя і був помітно кривим — так, ніби його ламали щонайменше з пів дюжини разів. Цілком доречно, з огляду на його минуле або принаймні на те, що служниця Роуз зуміла вивідати про прислугу леді Даксбері.</p> <p>Колись дворецький мав сумнівну славу на підпільних боксерських рингах і — якщо вірити чуткам — був усього за кілька добрих ударів від остаточного, смертельного завершення кар'єри. Покоївки графині теж мали сумнівне минуле: раніше вони працювали на одній із тих фабрик, що викидали в лондонське повітря моторошні хмари чорного диму.</p> <p>Графиня мала особливу схильність наймати людей із самого низу суспільної ієрархії.</p> <p>Мати була б шокована до передчасної могили, дізнавшись, що в її домі служать такі простакуваті робітники. Та Роуз належала до значно прогресивнішого покоління. Її це не обурювало — навпаки, щиро захоплювало.</p> <p>— Леді Лавінія Кавендіш, — оголосив дворецький тоном, що межував зі снобізмом і звучав особливо недоречно з огляду на його сумнівне минуле.</p> <p>Невисока молода жінка з мідно-русявим волоссям повільно зайшла до вітальні, з таким виглядом, ніби воліла б опинитися будь-де, тільки не тут.</p> <p>— Леді Лавініє, — у голосі леді Даксбері прозвучала нотка здивування.</p>
--	--

“You invited my mother.” Lady Lavinia’s small frame tensed, and she cleared her throat before speaking again. “She thought I would benefit more than she.”

The volume of her soft voice was almost inaudible, and Rose found herself leaning forward in her seat to catch the words.

“We’re pleased to have you.” Lady Duxbury welcomed her to join them and made the proper introductions.

Silence fell upon the small gathering, ripe with unspoken questions. Rose had been hopelessly curious since she’d received the invitation, secreted in the drawer of her vanity by her maid.

Nearly six months had passed since she’d been allowed to read what she wanted. After a lifetime of freedom, she now felt like a bird stuffed into a gilded cage. One she’d paid for.

How she longed to lose herself in a story, to let her heart meld with that of a character, to witness plights resolved by the final chapter. But more than enjoyment, she was starved for connection, for the feeling that she wasn’t always so very alone.

A black-and-white cat slinked into the room and approached a wide, square vase on the floor that had been left empty. A strange notion until he slipped inside and tucked his paws into his chest. Happy as a clam, he gazed out with unblinking green eyes through the glass, the markings on his face giving the impression of a small white mustache.

“Oh, do pretend you don’t see Otis,” Lady Duxbury implored. “He’s terribly shy. The only way to assuage

— Ви запросили мою матір, — тонка постать Лавінії напружилася; вона прочистила горло, перш ніж продовжити. — Вона вирішила, що більше користі це принесе мені.

Її тихий голос ледь було чути, і Роуз мимоволі подалася вперед у кріслі, щоб розібрати слова.

— Ми раді вас бачити, — привітала її леді Даксбері, запрошуючи приєднатися до товариства й належно представивши гостю нам.

Запала тиша, насичена невисловленими питаннями. Роуз відчувала безнадійну цікавість відтоді, як отримала запрошення — заховане служницею в шухляді її туалетного столика.

Минуло майже шість місяців відтоді, як їй востаннє дозволяли читати те, що вона хотіла. Після життя, сповненого свободи, тепер вона почувалася пташкою, замкненою в золотій клітці. Клітці, за яку сама ж і заплатила.

Як же їй кортіло загубитися в історії — дозволити своєму сердцю злитись із серцем героя, стати свідком того, як до останнього розділу всі проблеми вирішуються. Та понад саму насолоду читанням вона сумувала за зв’язком, за відчуттям, що вона не завжди й не всюди така самотня.

До кімнати крадькома прослизнув чорно-білий кіт і попрямував до широкої, квадратної вази, що стояла на підлозі й була порожня. Дивна річ — аж доки він не вскочив усередину й не підібгав лапи до грудей. Задоволений, він дивився на вулицю крізь скло немилотливими зеленими очима, а плями на мордочці нагадували маленьких білих вуса.

— О, прошу, вдавайте, ніби ви не бачите Отіса, — благаючи мовила леді Даксбері. — Він страшенно

<p>his discomfort around others is with that vase, where he presumes he can see you, but you can't see him.”</p> <p>Rose didn't bother to hide her smile as they all hastily looked away. Her little pug had his own eccentricities that she readily catered to.</p> <p>Lady Duxbury glanced at the large clock with its gleaming metal pendulum swinging tirelessly behind a crystal door.</p> <p>“There was another to whom I extended an invitation. I believe she may not be joining us after all.”</p> <p>There was a note of disappointment in her tone.</p> <p>The maid entered, a large tea tray in her hands, which she placed upon the low table between the women. The tablecloth was neatly pressed with delicate Queen Anne's lace and crosshatches of purple heather stitched around the scalloped edge. Lady Duxbury poured each woman a cup of tea while the maid returned with another tray filled with various cakes and scones and breads.</p> <p>The women smiled shyly at one another as they approached the refreshment table. Rose considered the spread, hesitant to select anything. She hadn't been able to eat anything all day. Even now, her stomach turned, but she took a honey-spice cake molded into the shape of a rose and a slice of white bread, which she smeared with jam from a delicate venetian glass pot.</p> <p>“I've been so very eager for today's tea,” Rose prompted when they all returned to their seats. “What made you invite us?”</p>	<p>сором'язливий. Єдиний спосіб заспокоїти його в присутності інших — це та ваза: тоді він переконаний, що може бачити вас, а ви його — ні.</p> <p>Роуз і не намагалася приховати усмішку, коли всі поспіхом відвели погляди. Її маленький мопс теж мав власні капризи, яким вона охоче потурала.</p> <p>Леді Даксбері кинула погляд на великий годинник із блискучим металевим маятником, що невтомно гойдався за кришталевиими дверцятами.</p> <p>— Я запросила ще одну пані, — додала вона. — Та, схоже, вона все ж не приєднається до нас.</p> <p>У її голосі прозвучала нотка розчарування.</p> <p>Служниця зайшла, несучи великий піднос із чаєм, який поставила на маленький столик. Скатертину була акуратно випрасувана, оздоблена ніжним мереживом у стилі королеви Анни та фіолетовими кросхетами з вереску по зубчастому краю. Леді Даксбері налила кожній жінці чашку чаю, а служниця повернулася з іншим підносом, наповненим різними тістечками, сконами - традиційними британськими булочками - та хлібом.</p> <p>Жінки сором'язливо посміхалися одна одній, наближаючись до столу з частуванням. Роуз окинула поглядом частування, вагаючись, що обрати. Вона не могла нічого з'їсти протягом усього дня. І навіть зараз їй крутило шлунок, та все ж вона взяла медово-пряний кекс у формі троянди та шматочок білого хліба, який намазала джемом із витонченої венеціанської скляної баночки.</p> <p>— Я з таким нетерпінням чекала сьогоднішнього чаювання, — озвалася Роуз, коли всі знову сіли на свої місця. — Що спонукало вас запросити нас?</p>
--	--

Lady Duxbury sat a little straighter, as though commanding herself to attention as she addressed them.

“You see, my maid has informed me that your husbands—” Lady Duxbury nodded politely to Lady Lavinia “—and father are restricting what you read. Often when a woman’s books are being restricted, so, too, are other aspects of her life. Such constraints can make a woman feel entirely alone.”

Mrs. Clarke looked down into her lap where her slice of seed cake remained untouched. But Rose kept her head upright despite the way the countess’s words resonated within her. She wouldn’t be crushed beneath Theodore’s subjugation.

“I am in the possession of an extensive library, as I said.” Lady Duxbury absently set her teacup and saucer aside. “At one point in my life, I assumed owning such a luxury to be impossible. These books have been curated by my own hand, each purchase led by my heart. But such a gift is not to be kept away from others. It is my hope that you’ll take advantage of whatever books pique your interest. And that we might discuss what we read. As friends.”

Friends.

Yearning blossomed in Rose’s chest, pushing up from a place of emptiness, of loneliness. She hastily took a sip of tea, intentionally breaking eye contact with the others. Not out of shame or remorse, but to refrain from gazing at them with the force of her desperation.

Two lifetimes had passed since she’d had true friends, before she came to England to be Theodore’s wife, and even before her mother’s insistence that they rise above the new money filling their vaults. Mother had

леді Даксбері випрямилася трохи більше, ніби наказуючи собі зосередитися, перш ніж звернутися до них.

— Розумієте, моя служниця повідомила мені, що ваші чоловіки, — леді Даксбері чемно кивнула леді Лавинії, — а також батьки обмежують ваше читання. Часто, коли жінці забороняють книги, разом із цим обмежують і інші аспекти її життя. Такі пута здатні змусити жінку почуватися цілковито самотньою.

Місіс Кларк опустила погляд на коліна, де її скибка кексу з кмином так і залишилася недоторканою. А Роуз, попри те, що слова графині відгукнулися в ній глибоким резонансом, тримала голову високо. Вона не дозволить розчавити себе під гнітом підкорення Теодору.

— Як я вже казала, я володію чималою бібліотекою, — мовила леді Даксбері, розсіяно відставляючи чашку з блюдцем. — Колись у житті я вважала таку розкіш недосяжною. Ці книги я збрала власноруч, і кожна покупка була здійснена за покликом серця. Але подібний дар не варто ховати від інших. Я щиро сподіваюся, що ви скористаєтеся нагодою обрати будь-які книги, які зацікавлять вас. І що ми зможемо обговорювати прочитане. Як подруги.

Подруги.

Туга розквітла в грудях Роуз, піднімаючись із глибини порожнечі й самотності. Вона поспіхом ковтнула чаю, навмисне уникаючи зустрічі поглядів з іншими — не зі сорому чи каяття, а щоб не дивитися на них очима сповненими відчаю.

Немов минули два життя відтоді, як у неї були справжні подруги — ще до того, як вона приїхала до Англії, щоб стати дружиною Теодора, і навіть раніше, ніж мати почала наполягати, щоб вони піднесли над нещодавно

shoved Rose in with the Vanderbilts and Astors and other “old money” in America, casting Rose to the desolate fringes of Society.

Before Mother’s ambitions, Rose’s childhood had been filled with friends from the girls’ school in Manhattan, where there was no prejudice at the age of one’s bank account. In those precious days, there had been laughter, and fun and genuine joy.

For a while, Theodore had filled that gap of loneliness as New York’s Society queens rejected Rose and her family. In a world of jigsaw pieces that never seemed to match her uneven edges, he had snapped into place, making her whole.

But that had been before.

“We are in a world where men have established a great power over us.” The vehemence in Lady Duxbury’s voice pulled Rose’s attention back to the young widow. “I do not mean to imply that all men are wretched, of course.” Lady Duxbury touched the strange hair-jewelry brooch over her heart, her fingers lingering like a caress. “But not all are good, either. Not that women are any more agreeable, especially when perceptions of one another are so often skewed by jealousy and fears of inadequacy.”

Rose’s cheeks burned as she recalled her assessment of Mrs. Clarke earlier.

“We’re ignorant of one another’s lives,” Lady Duxbury continued. “I’d like to change that.”

Friendship,” Rose said aloud. “I would be grateful for such a thing.” All eyes turned on her. The weight of

нажитим багатством, що наповнювало їхні сховища. Мати силоміць проштовхувала Роуз у коло Вандербільтів, Асторів та іншого світу давніх аристократичних родів Америки, підштовхуючи її до самотності у колі Світського товариства.

А до материнських амбіцій дитинство Роуз було сповнене друзів зі школи для дівчат у Мангеттені — закладу, де не існувало упереджень, вимірюваних розміром банківського рахунку. У ті безцінні дні були сміх, розваги й щира, непідробна радість.

Деякий час Теодор заповнював ту порожнечу самотності, що виникла, коли світські королеви Нью-Йорка відвернулися від Роуз і її родини. У світі, схожому на мозаїку з пазлів, які ніколи не пасували до її нерівних країв, він ніби став на своє місце — і вона відчула себе цілісною.

Та це було колись.

— Ми живемо у світі, де чоловіки мають величезну владу над нами, — з притиском у голосі мовила леді Даксбері, і Роуз знову звернула увагу на молоду вдову. — Я, звісно, не хочу сказати, що всі чоловіки ниці, — леді Даксбері торкнулася дивної брошки-прикраси для волосся біля серця, її пальці ковзнули й затрималися там з майже пестливою ніжністю. — Але й не всі вони добрі. Втім, жінки теж не завжди приємні, особливо коли наше сприйняття одна одної так часто спотворюють ревності й страх власної неповноцінності.

Щоки Роуз запалали, коли вона згадала свою недавню оцінку місіс Кларк.

— Ми нічого не знаємо про життя одна одної, — провадила леді Даксбері. — Я хотіла б це змінити.

— Дружба, — вголос промовила Роуз. — Я була б вдячна. Усі погляди звернулися до неї. Їхня спільна увага

<p>their attention altogether too heavy and uncomfortable. She gave a self-deprecating laugh, though it was likely the wrong thing to do. “Being American has left me feeling rather unwelcome in England. I’m too bold, too loud, too eager to speak my mind.”</p> <p>When the statement was out of her mouth, she realized she had parroted Theodore’s exact complaints. Their union hadn’t always been so discordant, so broken.</p> <p>Not when he’d been the mere brother of an earl, when the idea of his assumption of the earldom was practically impossible with his brother only one year older than himself and glowing with good health. But that was before the earl’s lungs had been infected with cancer poisons, before the inexorable prospect of Rose becoming an English countess.</p> <p>Now everything that made her American was unacceptable in the eyes of her brother-in-law. And subsequently in the eyes of Theodore. She had to be perfect. More subdued. More English. More like Mrs. Clarke.</p> <p>And nothing at all like herself.</p> <p>The women’s expressions following Rose’s admission weren’t ones of placid disinterest as she’d expected. They were soft with sympathy and made the hunger for friendship in her grow ravenous.</p> <p>“We are more than keen on welcoming you,” Lady Duxbury said with an insistence that fed the parts of Rose that were starved for acceptance. “We’re glad to have you.”</p>	<p>виявилася надто важкою й незручною. Вона тихо, самозневажливо засміялася, хоч, певно, це було недоречно. — Моє американське походження змусило мене почуватися в Англії чужою. Я надто смілива, надто гучна, надто охоча висловлювати власну думку.</p> <p>Щойно слова зірвалися з її вуст, Роуз усвідомила, що повторила точнісінько ті самі докори, які так часто чула від Теодора.</p> <p>Їхній союз не завжди був таким розладнаним, таким зламаним.</p> <p>Не тоді, коли він був лише братом графа, коли думка про те, що він успадкує графський титул, здавалася майже неможливою — адже брат був всього на рік старший за нього й мав міцне здоров’я. Але це було ще до того, як легені графа отруїла ракова хвороба, до невблаганної перспективи того, що Роуз стане англійською графинєю.</p> <p>Тепер усе, що робило її американкою, було неприйнятним в очах її швагра. А згодом — і в очах Теодора. Вона мусила бути бездоганною. Більш стриманою. Більш схожою на англійку.</p> <p>Більш схожою на місіс Кларк.</p> <p>І зовсім не схожою на саму себе.</p> <p>Вирази облич жінок після зізнання Роуз виявилися зовсім не тими, холодними байдужими, на які вона чекала. Вони були м’якими, сповненими співчуття, й від цього її сум за дружбою лише загострився, став майже нестерпним.</p> <p>— Ми щиро раді прийняти вас, — з теплотою сказала леді Даксбері, і ці слова живили ті частини Роуз, що так довго потерпали від браку прийняття. — Ми раді, що ви з нами.</p>
---	--

Rose took a delicate bite of the bread, reveling in the sweetness of the strawberry jam, and hoped Lady Duxbury was being genuine. Not only in her welcome, but in her wish that they might all become true friends.

Chapter Three Lady Lavinia Cavendish

Lady Lavinia Cavendish had spent the week dreading this afternoon tea at Lady Duxbury's. Her fingers wandered over the embroidery along the sleeve of her day dress, the neat stitches forming small, bell-shaped flowers that reminded her poignantly of belladonna, the flower of silence.

She'd worn that dress on purpose, to remind herself to remain quiet, to hold her secret close to her heart. To keep her family from shame.

Lavinia had begged her mother to go in her stead. After all, the invitation had been for her, not Lavinia. But Mama insisted whatever freedoms might be found in Lady Duxbury's drawing room would do more good for Lavinia than herself. And now Lavinia was here and utterly miserable.

At least the scones were delicious, crisp on the outside and buttery soft on the inside.

But then Mrs. Wharton had spoken up, her statement about being lonely blunt with unabashed truth. The honesty was refreshing.

How Lavinia envied Mrs. Wharton that freedom.

Lavinia wanted to say as much, to confess how she hated the oppression she had been strapped into. How the more she resisted the bindings, the tighter they were tugged. How the fit of obligation had been too constricting for the whole of her life. How desperately

Роуз обережно відкусила шматочок хліба, насолоджуючись солодкістю полуничного джему, й сподівалася, що леді Даксбері була щирою — не лише у своєму прийомі, а й у бажанні, щоб вони всі справді стали подругами.

Розділ 3 Леді Лавінія Кавендіш

Леді Лавінія Кавендіш провела цілий тиждень, здригаючись від самої думки про сьогоднішній післяобідній чай у леді Даксбері. Її пальці блукали по вишивці на рукаві денної сукні — рівні, охайні стібки склалися в маленькі дзвоникоподібні квіти, що болісно нагадували їй беладону, квітку мовчання.

Вона вдягла цю сукню навмисне — як нагадування собі бути тихою, тримати свою таємницю глибоко у душі. Вберегти родину від ганьби.

Лавінія благала матір піти замість неї. Зрештою, запрошення було адресоване їй, а не Лавінії. Та мама наполягла: будь-які свободи, які можна знайти у вітальні леді Даксбері, принесуть Лавінії більше користі, ніж їй самій. І ось тепер Лавінія була тут — і почувалася геть нещасною.

Принаймні скони були напрочуд смачні: хрумкі зовні й маслянисто-м'які всередині.

Та потім заговорила місіс Вортон — і її слова про самотність прозвучали різко, з безсоромною щирістю. Ця відвертість була мов ковток свіжого повітря.

Як же Лавінія заздрила такій свободі місіс Вортон.

Лавінії кортіло сказати те саме — зізнатися, як вона ненавидить ярмо, у яке її впрягли; як щораз, коли вона намагалася розірвати пута, ті лише стискалися ще дужче; як тягар приписаного обов'язку душив її впродовж усього життя. Як відчайдушно вона прагнула вирватися з цих

she longed to burst from the confines, to shred them in an explosion of vitality and soar out into the world.

Before her father took away the books he deemed too emotionally taxing for her to enjoy, she had read the Greek tale of Icarus, of how he'd been given wax wings and flown too high despite countless warnings. Unable to resist the lure of the brilliant, golden sun, his wings had melted, and he'd plunged to his death. The story was supposed to present a warning against recklessness and encourage obedience.

To Lavinia, the story was cruel. To be offered such exquisite freedom, and then restricted with limitations. She had felt a kinship with Icarus, knowing she, too, would want to soar wherever her heart led her. Even if it meant being drawn to the sun.

Even if it meant plunging to her death.

The maid returned to refresh the teapot and placed the old one beneath a pressed cloth to carry away. The woman appeared to be at least five years younger than Lavinia's nineteen, the maid's youth as much of a strange choice as the brutish-looking butler was for his role.

And just as curious was the cat they weren't supposed to look at.

Lavinia glanced at Otis, who watched her with a confident stare. Quickly, she darted her gaze away, lest the little cat be made uncomfortable. She knew too well the burden of being constantly observed.

Mrs. Clarke took a sip of tea and set the cup delicately in its saucer. "I find your boldness rather enviable, Mrs. Wharton, if I'm entirely honest. Saying what is on your mind must be refreshing."

меж, розірвати їх у вибуху життєвої сили й полетіти на зустріч світу.

Ще до того, як батько забрав у неї книги, які вважав надто емоційно виснажливими для неї, вона прочитала грецький міф про Ікара — про те, як йому дали воскові крила і він злетів надто високо, попри незліченні застереження. Не здолавши спокуси сліпучого золотого сонця, його крила розплавився, і він загинув. Ця історія мала слугувати пересторогою проти нерозсудливості й заохочувати до покори.

Для Лавінії ця історія була жорстокою. Дарувати таку вишукану свободу — і водночас обмежувати її застереженнями. Вона відчувала спорідненість з Ікаром, бо і сама прагнула б злетіти туди, куди кличе серце. Навіть якщо це означало б тягнутися до сонця.

Навіть якщо це вело б до неминучої смерті.

Служниця повернулася, щоб освіжити чайник, а старий поставила на ідеально випрасувану серветку, щоб забрати його. Жінка виглядала щонайменше на п'ять років молодшою за дев'ятнадцятирічну Лавінію — такий самий дивний вибір для служниці, як і грубуватий на вигляд дворецький для своєї посади.

Не менш дивним був і кіт, на якого їм не варто було дивитися.

Лавінія перевела погляд на Отіса, який пильно дивився на неї. Вона хутко відвела очі, аби не спричинити малому котові незручності. Надто добре їй була знайома ноша постійного спостереження.

Місіс Кларк зробила ковток чаю і обережно поставила чашку на блюдце. — Мушу сказати, ваша сміливість мені навіть трохи заздрісна, місіс Вортон, — промовила вона чесно. — Відверто говорити те, що думаєш, мабуть, освіжає.

<p>Mrs. Wharton blinked in surprise. “I don’t know that my outlandish tendencies could ever be deemed enviable.”</p> <p>Lavinia should say something. Her heart galloped like a loose stallion, and she licked her dry lips before speaking. “They are.”</p> <p>Her words were too soft, likely drowned beneath even the quiet, rhythmic tick of the longcase clock. But they all looked toward her.</p> <p>“Enviably, I mean.” The words were thick in her throat. She brushed an embroidered purple bloom with her fingertip, wishing she’d just stayed quiet.</p> <p>“It’s so kind of you to say.” Mrs. Wharton stirred her tea, not noticing as the spoon clinked against the china. “I think I’m often the butt of people’s jokes. Circles of acquaintances tend to go quiet upon my entrance far too often to be coincidental. Now that I’ve said as much aloud, it sounds rather pathetic, but it’s the truth. And is that not why you’ve brought us together, Lady Duxbury? So we might speak earnestly and share our lives as well as what we read?”</p> <p>She paused and looked to Lady Duxbury, who nodded with encouragement. “Absolutely.</p> <p>Thank you for your candor, Mrs. Wharton.”</p> <p>“The genuine welcome here in your home is the first I’ve had since my arrival in England over two years ago.” A relaxed smile graced Mrs. Wharton’s lovely face, a quintessential beauty by American standards with her dark hair and large, dark eyes, her skin like porcelain.</p>	<p>Місіс Вортон здивовано моргнула. — Не впевнена, що мої дивакуваті нахили коли-небудь можна вважати предметом заздрощів.</p> <p>Лавінія мусила щось сказати. Серце її скакало, мов розбурханий кінь, вона облизала сухі губи перед тим, як промовити: — Вони є.</p> <p>Слова були надто тихі, і, мабуть, загубилися б навіть серед тихого, рівного цокання старовинного підлогового годинника. Та всі обернулися до неї.</p> <p>— Маю на увазі, що заздрісні, — додала вона, важко проштовхуючи слова крізь горло. Пальцем ледь торкнулася вишитої фіолетової квітки, бажаючи, просто мовчати.</p> <p>— Це так мило з вашого боку, — місіс Вортон помішувала чай, не помічаючи, як ложка дзвеніла об порцеляну. — Думаю, я занадто часто стаю об’єктом жартів. Коли я заходжу, кола знайомих надто часто замовкають, щоб це було випадковістю. Тепер, коли я вимовила це вголос, звучить це досить жалюгідно, але це правда. І хіба не для цього ви нас зібрали, леді Даксбері? Щоб ми могли говорити відверто і ділитися своїм життям, а також тим, що читаємо?</p> <p>Вона зробила паузу і поглянула на леді Даксбері, яка кивнула на знак підтримки.</p> <p>— Абсолютно. Дякую вам за відвертість, місіс Вортон.</p> <p>— Справжній прийом у вашому домі — перший, який я відвідала від часу свого прибуття до Англії понад два роки тому.</p> <p>На обличчі місіс Вортон з’явилася розслаблена усмішка, її риси були вишукано гарні за американськими стандартами: темне волосся, великі темні очі, шкіра, мов порцеляна.</p>
--	---

“After we’ve finished our tea, I’ll show you the library as I’d like everyone to be afforded sufficient time for their literary selections.” Lady Duxbury lifted a pink frosted petit four from her plate. “In the meantime, would anyone care to share the authors you hope to read?”

Rose readily answered with a gush of praise for several American authors, Louisa May Alcott, Edgar Allan Poe and Mark Twain—ones Lavinia had not yet had the opportunity to read. But then, she’d only just begun to delve into novels before her father deprived her of the family’s books, claiming her moods tangled too deeply with those of the characters. That the passion of her feelings might push her to the brink of madness.

But Lavinia had felt those characters in her soul, a link without shame or reticence, where nothing was held back.

Then the books disappeared—first from her room, then from the entire house. The loss had been impactful, cut from her life like a limb, like the very beating heart from her chest.

She yearned for the fictional stories that wound around her being, adroitly playing at her emotions as if they were the chords of a precious instrument. Be they poetry or epic tales, American authors or English, male or female, she was desperate for them all.

When Lavinia returned from Lady Duxbury’s tea that afternoon, she had a copy of *Jane Eyre* tucked neatly in the large reticule her mother had insisted she bring. Not just any copy of *Jane Eyre*. The copy of *Jane Eyre*, the very one that had been her undoing. How had it fallen into Lady Duxbury’s possession?

— Після того, як ми закінчимо чай, я покажу вам бібліотеку, бо хотіла б, щоб кожна мала достатньо часу на вибір літератури, — сказала леді Даксбері, підіймаючи з тарілки рожеве тістечко «пті-фур». — А поки що, чи не хотіли б ви поділитися авторами, твори яких хотіли прочитати?

Роуз охоче поділилася кількома американськими авторами — Луїзою Мей Олкотт, Едгаром Алланом По та Марком Твенном — твори яких Лавінія ще не мала змоги прочитати. Але вона тільки починала занурюватися в романи, перш ніж батько позбавив її сімейних книжок, стверджуючи, що її настрої занадто тісно переплітається з настроями персонажів. Що пристрасні почуття можуть штовхнути її на межу божевілля.

Лавінія відчувала цих персонажів у глибині своєї душі, у безсоромному та вільному зв’язку, де нічого не стримувало її.

А потім книжки зникли — спершу з її кімнати, а згодом із усього дому. Їхня втрата була нищівною, вирвана з її життя, немов кінцівка, немов саме серце, що б’ється у грудях.

Вона прагнула вигаданих історій, що огортали її буття, вправно граючи її емоціями, мов на струнах коштовного інструмента. Будь то поезія чи епічні оповіді, американські чи англійські автори, чоловіки чи жінки — вона жадала їх усіх.

Коли того дня Лавінія повернулася з чаю у леді Даксбері, у великій ридикюлі, яку наполегливо вимагала носити її мати, акуратно ховався примірник “Джейн Ейр”. І не просто будь-який примірник. Саме той примірник “Джейн Ейр”, що свого часу зруйнував її спокій. Як він потрапив до рук леді Даксбері?

Lavinia wished to be alone with the book, to stroke its familiar back, now scorched from that horrible incident, to reclaim the stories that had been taken away.

Lavinia's brother and father entered the foyer, preparing to depart just as she returned. Papa's top hat rested on the crown of his head while Robert's was tilted at a rakish angle.

"I'm sorry to miss you, Livi." Papa smiled at his childhood name for her. "Did you have a pleasant afternoon with Lady Duxbury?"

Lavinia nodded.

He lowered his gaze in a look bordering on chastisement. "You behaved yourself, didn't you?"

She nodded again, eager to please him. Always so eager to please her father.

He beamed at her, loving her best when she was compliant. How she craved those expressions, ached for the assurance of his love. The more he doled his affection out like a reward, the more she yearned to receive more. To be the girl he wanted her to be. Only she wasn't quiet and demure. The appearance of being so was merely a shell slipped over her real self, masking what lay vibrant and explosive within.

But he knew how deeply she could feel. And he despised her for it.

"I heard Lady Duxbury killed her husbands." Robert lifted his heavy brows.

Her brother always did try to incense her, especially after his spectacular success the year prior.

She ought to remain silent. Robert's bait held a sharp hook. Except that the urge to protect Lady Duxbury

Лавінія прагнула залишитися наодинці з книгою, погладити її знайомий перепліт, тепер обпалений після того жакливого інциденту, повернути собі історії, які в неї відібрали.

У фойє ввійшли її брат і батько, готуючись вирушити саме тоді, коли вона повернулася. Циліндр Папа ідеально сидів на його голові, а капелюх Роберта був нахилений в бік.

— Шкода, що не можу бути з тобою, Ліві. Папа усміхнувся, вимовляючи її дитяче ім'я. — Тобі сподобалося провести день з леді Даксбері?

Лавінія кивнула.

Він опустил погляд, майже докоряючи:

— Ти добре поведилася, правда?

Вона знову кивнула, прагнучи догодити йому. Завжди прагнула догодити батькові.

Усмішка засяяла на його обличчі. Найбільше він любив її, коли вона була покірною. Як же вона жадала цих проявів любові, болісно потребувала впевненості в його почуттях. Чим більше він роздавав свою ласку, наче нагороду, тим сильніше їй хотілося отримати ще. Стати тією дівчиною, якою він хотів її бачити. Лише вона не була тихою і покірною. Зовнішність такої — лише оболонка, натягнута поверх справжнього «я», приховуючи те, що жило всередині яскраво й вибухово.

Але він добре знав, наскільки глибоко вона могла відчувати. І саме за це він її зневажав.

— Я чув, леді Даксбері вбила своїх чоловіків, — підняв важкі брови Роберт.

Її брат завжди прагнув її роздратувати, особливо після свого блискучого успіху минулого року.

Лавінія мала мовчати. Приманка Роберта ховала гострий гачок. Та бажання захистити леді Даксбері прорвалося

surged through Lavinia, a need to shield the countess who had brought together women who had no one to help them, noble in her efforts to offer learning and friendship.

“It’s all gossip.” Lavinia’s voice carried an edge, one perfect for slicing the conversation off at the head.

“Gossip usually holds truth in my experience.” There was a perpetual ruddiness to Robert’s cheeks that burned brighter when his hackles were up. A match ready to burst into flame.

Lavinia’s contradiction was always enough to strike a spark with him.

“Yes, I’ve heard,” she added coolly. Despite his own lofty arrogance, he was not above inspiring the gossips. The women he’d debauched, the gambling halls that emptied his pockets, the poor boy he’d beaten over a miscommunication.

“Enough now, Livi,” Papa scolded. He nudged Robert with his elbow, offering a cordial chuckle, as though the rumor was indeed good sport they could share a laugh over.

Lavinia looked at the floor rather than witness her brother’s smug expression. Heat seared her cheeks, blazing at the unfairness of how a son was treated versus a daughter.

“We’re off to White’s,” Papa announced. “Now that my boy can officially join me there.” She looked up in time to see him gaze at Robert with glowing pride.

“It must be a joy as well as a wonder.” Lavinia plastered a bland smile on her face, knowing the flight

крізь неї — потреба захистити ту графиню, яка об’єднала жінок, які не мали підтримки, шляхетною у своїх зусиллях подарувати їм знання та дружбу.

— Лише плітки, — промовила Лавінія, її голос був достатньо різким, щоб перервати будь-яку суперечку.

— На моєму досвіді, плітки зазвичай правдиві, — відповів Роберт. Його щоки завжди були рум’яні, а коли він роздратований, вони стають ще яскравішими. Справжній сірник, готовий спалахнути полум’ям.

Протиріччя Лавінії завжди було достатнім, щоб запалити в ньому іскру.

— Так, я чула, — додала вона холодно. Незважаючи на власну пиху, він не гребував розпалювати плітки. Жінки, яких він розбещував, ігрові зали, що спорожнювали його кишені, бідний хлопець, якого він побив через непорозуміння — усе це могло стати приводом для слухів.

— Досить, Ліві, — суворо промовив Папа. Він легко підштовхнув Роберта ліктем і закашлявся в дружньому сміху, ніби чутка справді була добрим жартом, над яким можна разом посміятися.

Лавінія опустила погляд на підлогу, аби не спостерігати за самовдоволеною усмішкою брата. Жар пекучо обпалював її щоки, сильно відчуваючи несправедливість того, як сина ставлять вище за дочку.

— Ми прямуємо до “White’s”, — оголосив Папа, — Тепер мій хлопець може офіційно відвідувати його зі мною. Вона підвела погляд саме вчасно, щоб побачити, з якою гордістю він дивиться на Роберта.

— Це, мабуть, і радість, і диво водночас, — мовила Лавінія, натягнувши на обличчі мляву усмішку, певна, що

of her cynical words had nowhere to land on Robert's hubris.

For truly, it was a wonder that White's accepted him at all. The elite gentlemen's club was notorious for blackballing applicants for the slightest infraction. Gaining Robert entry into the club must have cost Papa a fortune.

Papa tipped his hat at Lavinia and headed out the door with her brother, just as a crack of lightning streaked across the darkening sky.

Once in her room, Lavinia settled by the rain-spattered window and withdrew the copy of Jane Eyre from her reticule. A brown burn streaked the bottom, marring the green back and singeing some of the pages. The odor of smoke still clung to the text, recalling that night in the library a year ago.

She'd been reading peacefully when Robert entered, his words slurred, his ire roused. He'd been looking for a fight and knew the right words to elicit one. Already, Papa had expressed his qualms with Lavinia's reading and how it might put off suitors. Already, he'd threatened to keep her from her books. Lavinia's dear younger sister, Delilah, had secretly promised to share her books should that happen. Delilah always worked so hard to keep the peace in their home, to ensure everyone was happy, an endeavor that was becoming more and more difficult. Recently Papa's anger had been stoked by Lavinia's refusal of the one offer of marriage she'd had. Mr. Brightly was only several years older than her, but his countenance reminded her of Heathcliff from *Wuthering Heights* and she refused the proposal

її цинічні слова не залишать ані сліду на самовдоволеності Роберта.

Бо насправді дивом було вже те, що "White's" взагалі прийняв його. Цей елітний джентльменський клуб славиться тим, що може вигнати кандидатів за найменшу провину. Влаштувати Робертові членство там, певно, коштувало Папа ціле багатство.

Папа злегка торкнувся капелюха на знак прощання з Лавінією й разом із братом рушив до виходу — саме в ту мить, коли чорне небо розітнула блискавка.

Опинившись у своїй кімнаті, Лавінія вмостилася біля вікна, забризканого дощем, і дістала з ридикюля примірник «Джейн Ейр». Уздовж нижнього краю тяглася буро-коричнева смуга опіку, що спотворила зелену обкладинку й обпалила кілька сторінок. Книга й досі мала запах диму. Це було нагадуванням про ту ніч в бібліотеці рік тому.

Вона спокійно читала, коли до кімнати ввійшов Роберт — із заплітаючим язиком і розпаленою люттю. Він шукав сварки й добре знав, якими словами її спровокувати. Папа вже висловлював своє невдоволення читанням Лавіні, застерігаючи, що воно може відлякати женихів. Уже погрожував відібрати в неї книжки.

Тоді її люба молодша сестра Делайла нишком пообіцяла ділитися з нею своїми, якщо до цього дійде. Делайла завжди так старалася зберігати мир у домі, дбати, аби всі були задоволені, але це ставало дедалі важчим.

Останнім часом лютє Папа підігрівала відмова Лавінії від єдиної пропозиції шлюбу, яку вона отримала. Містер Брайтлі був лише на кілька років старший за неї, проте його обличчя нагадувало їй Гіткліфа з «Буремного перевалу», і вона відхилила його пропозицію — попри

<p>despite Papa's approval. Robert found her reasoning hilariously preposterous and took to teasing her mercilessly about it that night.</p> <p>She'd swallowed her rage at Robert's pecking, continuing to ignore him. Finally, he grew bored with her lack of response and threw her book into the fire.</p> <p>He'd been in his cups and his aim was off, thank heavens. The book landed close to the flames, scorching rather than burning. Once she'd safely retrieved it, he'd struck her, open-palmed against her cheek.</p> <p>"You're mad." He spit into the flames, sending up a menacing hiss.</p> <p>"You're mad like her."</p> <p>She'd punched him then. Square in the nose.</p> <p>Her satisfaction had been short-lived and her punishment swift. All invitations previously accepted to balls were canceled, which she hadn't minded. And all her books had been taken away. Which she had minded very much.</p> <p>As she recalled that horrible night, she absently caressed the damaged cover. How fitting that the book of her downfall now be the onset of her rebellion; like the phoenix, rising from the ashes anew.</p> <p>But how had Lady Duxbury obtained this copy?</p> <p>A soft rap sounded on her door several moments later, and Lavinia's mother entered. "How was the tea?"</p> <p>Lavinia sighed and pressed her brow against the cool windowpane.</p>	<p>батькове схвалення. Робертові її пояснення здалися сміховинно безглуздими, і того ж вечора він безжально взявся її дразнити.</p> <p>Лавінія проковтнула гнів, спричинений його дошкульними випадками, й уперто продовжувала його ігнорувати. Зрештою, втомившись від її мовчазної байдужості, він пожбував її книжку у вогонь.</p> <p>Він був добряче напідпитку, і, дякувати небесам, рука його схбила. Книжка впала поруч із полум'ям — обвуглилася, але не згоріла. Щойно Лавінія встигла безпечно вихопити її, він ударив її — розкритою долонею по щоці.</p> <p>— Ти божевільна. — Він сплюнув у вогонь, і той відповів загрозливим шипінням. — Божевільна, як і вона.</p> <p>Вона вдарила його тоді. Прямо по носі.</p> <p>Задоволення тривало недовго, а покарання наставало миттєво. Всі раніше прийняті запрошення на бали були скасовані — що її не турбувало. А всі її книги відібрали. І це її дуже засмутило.</p> <p>Згадуючи ту жахливу ніч, вона неусвідомлено погладила пошкоджену обкладинку. Як же влучно: падіння книги стало початком повстання; мов фенікс, що знову здійснюється з попелу.</p> <p>Та як же ця копія опинилася у Леді Даксбері?</p> <p>Через кілька хвилин тихий стукіт пролунав у двері, і зайшла мати Лавінії.</p> <p>— Як пройшло чаювання? — запитала</p> <p>Лавінія видихнула і притулила чоло до прохолодного скла вікна.</p>
---	---

“I was rather awkward, I’m afraid.” The raindrops melded together outside and dripped down the glass.

“Did you not feel welcome?” The pillow along the broad seat shifted as Mama joined her.

“How can I be when there is so much to conceal?” If Lavinia had her brother’s ruddy complexion, she would doubtless be a livid red. “My state of sanity, any prospects for marriage, our good name, even Delilah’s coming out in June. I put everything at risk every time I enter Society, even for a simple tea. Even a secret gathering.” Her emotions swelled, rolling over her like a wave she was powerless to stop.

Precisely how it had been for Grandmother.

No, Lavinia wouldn’t think of her, or her unwanted legacy. Especially not when her younger sister would have her debut soon.

Delilah selflessly put aside her wants for everyone in the family without complaint. Any misstep on Lavinia’s part would damage Delilah’s prospects, ruin her before she could even come out.

Of all the people in the world, Delilah did not deserve such a fate.

“You will become more comfortable as you grow acquainted with the other women.” Mama settled a reassuring hand on Lavinia’s forearm.

Lavinia pulled away.

“What if I’m not? What if the madness grows worse? What if I can’t control it any longer?”

— Боюся, я поведилася досить незграбно, — зізналася вона. Зовні краплі дощу зливалися воєдино й сповзали по склу.

— Ти не почувалася бажаною гостею? — Подушка на широкому сидінні злегка зрушилася, коли до неї приєдналася Мама.

— Як можна почувати себе, коли стільки всього треба приховувати? — Якби Лавінія мала братову рум’яність, вона б, без сумніву, палахкотіла червоним. — Мій розумовий стан, будь-які перспективи шлюбу, наша добра репутація, навіть вихід Делайли в світ у червні... Кожного разу, коли я знаходжуся в суспільстві, я ставлю все під загрозу — навіть заради простого чаювання. Навіть заради таємного зібрання. — Її емоції нахлинули, котячись хвилею, яку вона не могла стримати.

Саме так було й із бабусею.

Ні, Лавінія не хотіла думати про неї, ані про її небажану спадщину. Особливо тоді, коли її молодша сестра незабаром повинна була дебютувати у світському товаристві.

Делайла безкорисливо відклала власні бажання заради всіх у родині, не скаржачись. Будь-який промах Лавінії міг би зіпсувати майбутнє Делайли, зруйнувати її ще до того, як вона вийде в світ.

З усіх людей на світі Делайла не заслуговувала на такий кінець.

— Ти почуватимешся впевненіше, коли познайомишся з іншими жінками, — Мама поклала руку на передпліччя Лавінії, щоб заспокоїти її.

Лавінія відсахнулася.

— А якщо ні? — запитала вона. — А якщо божевілля лише посилиться? А якщо я більше не зможу його стримувати?

Suddenly, the pressure building in Lavinia's chest was too much. The weight spread across her shoulders, nearly crushing her.

A sob erupted from the depths of her very soul. Mama's arms were around her in an instant, surrounding Lavinia with the familiar, warm sandalwood fragrance of Hammam Bouquet.

"Be patient with yourself," Mama's voice soothed as she released Lavinia and handed her a handkerchief.

Lavinia wiped her eyes as the ragged gasp of her breaths calmed enough to regale her mother with details of the afternoon.

Mama's eyes sparkled as Lavinia spoke, lit with love. They had the same green eyes, which Lavinia cherished. But while Mama had thick, dark hair, Lavinia's tresses were fiery red, bestowed upon her by an ancestor on her father's side from the time of King Henry VIII, when auburn hair had been en mode. Or so her father told her. Lucky for the distant aunt, but unfortunate for Lavinia, who had missed her fortuitous time in history by over three centuries.

"Mrs. Wharton is the American woman you met last year," Lavinia went on. "And she says precisely what she's thinking. I know it should be shocking, but I found it refreshing. And Mrs. Clarke has always seemed so perfect, I've been afraid to speak to her, but she's really quite agreeable.

Lady Duxbury's library is exquisite, and she seems intent on us being friends, which I very much like." Even if allowing others to know Lavinia did rather intimidate her.

"I'm pleased to hear it." Mama smiled.

Раптом тиск, що накопичувався в грудях Лавінії, став нестерпним. Вага розлилася по плечах, майже розчавлюючи її.

З глибин самої душі вирвався плач. Мама миттєво обійняла її, огорнувши знайомим теплим ароматом сандалового дерева, яким відзначалися парфуми "Hammam Bouquet".

— Будь терпляча до себе, — заспокійливо промовила мама, відпустивши Лавінію й простягнувши їй хустку.

Лавінія витерла очі, а спазми її рваного дихання трохи вщухли, тож вона змогла розповісти мамі подробиці післяобіднього чаю.

Очі Мами були наповнені любов'ю, коли Лавінія говорила. Вони мали однакові зелені очі, які Лавінія безмежно цінувала. Та якщо в Мами було густе темне волосся, то локони Лавінії палахкотіли рудим вогнем, спадок від предка з батькового боку, що жив за часів короля Генріха VIII, коли руде волосся було в моді. Принаймні так казав їй батько. Щасливо для далекої тітки, та невдало для Лавінії, яка пропустила свій щасливий історичний час більш ніж на три століття.

— Місіс Вортон — та американка, яку ти зустріла минулого року, — продовжила Лавінія. — І вона говорить саме те, що думає. Мабуть, це має шокувати, але мені здалося кумедним. А пані Кларк завжди здавалася такою ідеальною, що я боялася з нею заговорити, але вона насправді доволі приємна.

Бібліотека Леді Даксбері чудова, і вона справді прагне, щоб ми стали друзями, що мені дуже подобається. — Хоча думка, що інші знають Лавінію, трохи її лякала.

— Рада це чути, — усміхнулася мама.

“I was even allowed to select a book to bring home.” Lavinia turned Jane Eyre over to demonstrate the scorch mark. “It’s ours.”

Mama’s brows knit together and her fingers ran over the singed cover.

“Your father said he sold our books.” Her expression softened. “But now I understand how Lady Duxbury knew to reach out to me.”

She opened the inside flap, revealing where her maiden name was written in a looping script at the corner. “Lady Duxbury has always been kind to me. She will be just as kind to you.”

Lavinia gazed at the faded ink, marveling over her mother’s neat handwriting, which she hadn’t noticed before. The conspiratorial look Lady Duxbury had given Lavinia as she left now made sense as well.

“A fitting book,” the countess had said of the slightly burned copy of Jane Eyre. “You may keep it if you like.”

Lavinia had always wondered what happened to the stores of books her father removed from their home, a fortune in literature with embossed leather covers and gilt designs. Now she knew what had become of them, and how this particular one had made its way back to Lavinia’s hands and heart.

“I ought to ask if you can join the tea, Mama. There was another woman who was invited but did not attend, so there would surely be accommodations for you.”

But Mama was already shaking her head. “Let this be something of your own, my darling girl. Without

— Мені навіть дозволили вибрати книжку, яку можна взяти додому, — Лавінія перевернула “Джейн Ейр”, щоб показати слід від опіків. — Це наша книга.

Брови мами зімкнулися, а пальці провели по обвугленій обкладинці.

— Твій батько казав, що продав наші книги, — промовила вона, пом’якшуючи вираз обличчя. — Але тепер я розумію, як Леді Даксбері знала, до кого звернутися.

Вона відкрила внутрішню сторінку, де у кутку було акуратно написане її дівоче прізвище витонченим почерком. — Леді Даксбері завжди була до мене доброю. Вона буде такою ж доброю й до тебе.

Лавінія вдивлялася в бляклу пасту, захоплюючись акуратним почерком матері, якого раніше не помічала. Тепер також став зрозумілий той змовницький погляд, який Леді Даксбері кинула на Лавінію, коли та йшла.

— Чудова книга, — сказала графиня про трохи обпалену копію “Джейн Ейр”. — Можеш залишити її, якщо хочеш.

Лавінія завжди гадала, що сталося з тими запасами книг, які батько забрав з їхнього дому — справжнє багатство літератури з тисненими шкіряними обкладинками та позолоченими візерунками. Тепер вона знала, що з ними сталося, і як ця конкретна книга повернулася до рук і серця Лавінії.

— Мабуть, слід запитати, чи можеш приєднатися до чаю, Мамо, — сказала вона. — Був ще один запрошений гість, який не з’явився, тож для тебе, без сумніву, знайдеться місце.

Але мама вже хитала головою: — Нехай це буде щось твоє, моя дорога доню.

<p>concerning yourself over my opinion. Give these women a chance to befriend you.”</p> <p>In a world where Lavinia was always judged, the idea of having freedom to speak and act away from her mother’s eye brought a surprising sense of relief.</p> <p>“You can borrow the books when I’m done.”</p> <p>Mama’s smile cleared the worry from her lovely face.</p> <p>“Now, that offer I will happily accept.”</p> <p>In this way, Lavinia could repay her mother’s generosity while having a second chance at easing her way back into Society.</p> <p>This time, Lavinia would not let her mother down.</p>	<p>Без того, щоб турбуватися про мою думку. Дай цим жінкам шанс подружитися з тобою.</p> <p>У світі, де Лавінія завжди була під суворим прицілом осуду, сама думка про свободу говорити і діяти поза поглядом матері принесла несподіване полегшення.</p> <p>— Коли я дочитаю, ти можеш взяти ці книги, — додала вона.</p> <p>Усмішка Мами розвіяла тривогу з її прекрасного обличчя.</p> <p>— А цю пропозицію я з радістю прийму.</p> <p>Так Лавінія могла віддячити матері за її щедрість, отримавши водночас другий шанс поступово повернутися у світ світського життя.</p> <p>Цього разу Лавінія не підведе маму.</p>
---	---

Chapter 2. Rendering of realia in the Ukrainian translation of Madeline Martin, *The Secret Book Society*

2.1. Genre and stylistic peculiarities of historical fiction

Madeline Martin is an author of historical and historical romance novels. Her books have become bestsellers according to the *New York Times*, *USA Today*, and *Publishers Weekly*. Martin sincerely believes that writing, research, and history are the foundation of her professional identity. Since her father was in the military in Germany, this developed her interest in historical events, which later shaped her literary career. One of her popular books is *The Secret Book Society*. The action takes place in Victorian London and centres on a secret book club that serves as a refuge for women seeking intellectual freedom, equality, and self-determination. It is a space where they can share banned literature, challenge social norms, and find support in each other. The genre of this book can be defined as a historical novel with elements of mysticism and women's literature. Historical novels remain one of the most successful genres in the modern world, combining history with captivating storylines.

One of the most striking critical studies of historical prose is Lukács's book *The Historical Novel*, published in 1937. In this work, the author questioned the uniqueness of any issues relating to historical fiction. "One could go through all the problems of content and form in the novel", as Lukács observes, the general issues of narrative and structure remain the same even across genres, "without lighting upon a single question of importance which applied to the historical novel alone" (Lukács, 1962, 242). Based on this statement, we can conclude that historical novels are not particularly different from other literary genres. Therefore, they do not pose any complex challenges for authors, apart from those faced by authors of other types of novels, which explains why Lukács was unable to define this genre. As an author of historical prose, he cannot agree with this statement.

Most novels set in the past, within the last 40 to 60 years, can be considered historical. Novels about the present and previous generations are called "novels of the recent past" (Stocker, 2019, 65). The presence of a historical background is a common feature of the novel. In terms of content, the plot should include a number of specific historical events, especially those related to the public sphere, such as politics, economics, culture, etc. Another important detail is that these historical events are intertwined with the personal destinies of the book's main characters and influence them and their lives.

In historical novels, there is a theoretical complexity regarding the status of "real" characters in fictional stories, but their presence is crucial. At least one such character must be included for the novel to be considered historical. However, the inclusion of real characters may prevent the author from exploring events in less well-documented histories because "what the historical record has rendered invisible will remain so unless we avail ourselves of the power to fictionalize" (Kadish 2018).

The next feature of a historical novel is its close connection with history: "not merely a real building or a real event but a real person amongst the fictitious ones" (Stocker, 2019, 66). When the protagonist's life is viewed in the context of history, it is simply a novel, but if the characters live at the same time as real historical figures, then we can call it a historical novel. Scientists who study the origins of the historical novel do not provide a clear and understandable explanation of what it is. In his works, Stevens notes that "identifying a work as an historical novel tells you something about its setting, but little about its artistic aspirations" (Stevens 2010, 3). She considers "setting" to be a key factor in historical novels. Stevens does not link the place in time with the position of the writer or reader, so we can conclude that her criteria for historical novels are based on the date of writing and publication of the novel.

De Groot offers several aspects of the historical novel that can be considered as a basis for reflection. He believes that writers create characters in their works who are more in line with the characteristics of the time and “write stories about them which will communicate as much as is necessary of the past” (De Groot 2010, 19). In his first attempt to define this genre, De Groot did not give a clear explanation of what exactly is meant by the “past”. In one of Walter Scott's *Waverley*, a remarkable historical novel, we can find the author's notes on the defining feature of the genre. But De Groot considers the presence of such a note to be somewhat humorous, so it is unlikely that this will be the only basis for such a judgment.

Maxwell does not offer his own definition of the genre. He follows the opinion of some critics who considered the historical novel to be something demoralising. In his work, Maxwell wrote that a historical novel “mixed with historical materials, creating what was understood to be a deceptive, discordant combination” (Maxwell 2009, 11). It is believed that fiction is inherently untrue, but White thinks differently. He believed that there is some truth in fiction because “the conjuring up of the past requires art as well as information” (White 2005, 149). Very often, historians did not recognise any connection with the novel. They feared that this could undermine aesthetic realism. In his work, White explained that “‘literature' stands to 'history' as 'fiction' stands to 'fact'”, therefore, the interpretation of morally difficult historical events “entails a fall from historical realism into fictionalisation” (White 2014, 17).

In order to describe in detail and convey the full meaning of historical events, said De Groot, “both novelist and historian are using trope, metaphor, prose, narrative style” (De Groot 2016, 113). White believes that history and novels use the same literary form. History does not have its own technical language, unlike various sciences or legal studies. Therefore, the results are indistinguishable. He did not accept one of the main postmodernist positions, that history is a type of fiction, but believes that it uses the same tools.

It is believed that history is a narrative. This statement can be traced in the works of historians such as Tosh. He writes that “narrative too is a form the historian shares with the creative writer – especially the novelist and the epic poet” (Tosh 2015, 125). Munslow, in turn, considers the story to be a “fictive construction”(Munslow 2007, 124). He believes that, unlike the writer, “the fundamental mechanics and rules of authoring a narrative do not change” for someone who writes historical texts (Munslow 2007, 127). Munslow confidently asserts that history is not fiction, even if it is untrue. Although it uses the same techniques as fiction.

The difference between texts in which events take place in the recent past and texts that are considered historical is interesting because the focus is on the reader. This allows us to assume that contemporary novels will become historical after a certain period of time, since the time of writing is irrelevant. Butterfield disagrees with this statement. He believes that a historical novel is historical only when it is “historical in its intention and not simply by accident, one that comes from a mind steeped in the past” (Butterfield 1924, 4-5). A historical novel may describe events that were not previously widely known or use fictional situations. This does not affect its “historical accuracy”. For Fleischman, the main feature of a historical novel is the presence of real historical figures. He believes that “when the novel's characters live in the same world with historical persons, we have a historical novel” (Fleishman 1971, 3-4).

In the context of Madeline Martin's novel *The Secret Book Society*, these theoretical observations are reflected in the portrayal of Victorian society and the everyday lives of women at that time. The work combines fictional characters with historically plausible social customs, institutions, and cultural characteristics typical of 19th-century Britain. The historical atmosphere is enhanced by descriptions of the social hierarchy, the interiors of the characters' houses, their clothing, and everyday customs, all of which reflect the cultural realities of the time.

For example, the dialogue “The sapphires will do nicely, my lady,” (Madeline Martin, 13) illustrates the strict social hierarchy of Victorian society, where forms of address such as “my lady” signal the rigid class structure of the time.

Descriptions of interiors also play a significant role in constructing the historical atmosphere of the novel. For instance, such words as “drawing room”, “gilt-edged mirrors”,

“longcase clock” highlight typical elements of Victorian domestic space, such as the drawing room, decorative mirrors and antique clocks. Such details contribute to the authenticity of the historical setting.

Cultural practices are also reflected through references to food and social gatherings. The phrase “you will receive a formal invitation for tea” (Madeline Martin, 14) demonstrates the importance of tea culture in British society and represents a culturally specific element of everyday life.

Another stylistic feature of the novel is the use of vocabulary connected with Victorian fashion and appearance. For example, “She’d worn a black silk dress, her hair in an elaborate style beneath a costly black bonnet” (Madeline Martin, 237) contains historically marked lexical items that reflect the clothing styles of the period.

In light of the theoretical approaches discussed above, historical fiction can be defined as a hybrid literary genre that reconstructs a recognizable historical past through the combination of documented historical reality and fictional narrative elements. Its specificity lies in the deliberate integration of real historical events, figures, or cultural contexts with imagined characters and сюжетні ситуації, which together create a coherent artistic representation of a particular era.

Madeline Martin’s *The Secret Book Society* exemplifies these genre conventions through its reconstruction of Victorian London and its emphasis on social, cultural, and ideological realities of the nineteenth century. The novel’s stylistic features, including historically marked vocabulary, detailed descriptions of material culture, and representation of social hierarchy, contribute to the creation of an authentic historical atmosphere. Thus, the novel illustrates how historical fiction functions both as a literary interpretation of the past and as a means of exploring timeless human experiences within a specific historical framework.

2.2. Culturally marked (culturally specific / historically marked) vocabulary

Since culture is an important factor in the translation of literary texts and culturally specific text units, many linguists have studied culture and provided definitions for this concept. Larson says that culture is “a complex of beliefs, attitudes, values, and rules which a group of people shares” (Larson 1984, 431). Therefore, the translator must clearly understand the beliefs, values, and rules of the source text in order to adequately translate the text for the target audience, which may have a different set of beliefs, values, and rules. Newmark defines culture as “manifestations that are peculiar to a community that uses a particular language as its means of expression” (Newmark 1998, 94). From this statement, we can conclude that every language has its own culturally specific characteristics. The process of transferring cultural elements in translation is a challenging and essential task for translators. Culture is a complex set of concepts shared by a particular group of people and their everyday life. It encompasses such features as history, religion, traditions, and social structure. Cultural translation is “a term used to refer to those types of translation which act as a tool for cross-cultural or anthropological research” (Shuttleworth 1997). Cultural translation is sensitive to various cultural and linguistic factors. This can occur in the following way: “finding target items which may in some way be considered to be culturally “equivalent” to the ST items they are translating” (Shuttleworth & Cowie 1997, 35).

In the novel *The Secret Book Society*, vocabulary with cultural connotations plays a crucial role in establishing the historical authenticity of the narrative. Such vocabulary reflects the social hierarchy, everyday life, institutions, and traditions of Victorian England. Based on an analysis of the lexical material in this novel, we can conclude that vocabulary with cultural connotations can be divided into two main groups: terms with cultural specificity and terms with historical specificity.

Historically specific vocabulary includes lexical items that refer to objects, social roles, or institutions characteristic of a particular period in history. For example: titles and social ranks such as countess, lord, duchess, and count. These words reflect the rigid social hierarchy of 19th-century British society. Another group of words with historical connotations includes professions and

social roles typical of the Victorian era. For example: butler, maid, modiste. These words illustrate the social structure of an aristocratic estate and highlight the differences between social classes.

Culture-specific vocabulary reflects aspects of everyday life and cultural traditions. This includes the names of foods (scones, petits fours), social events (ball, soiree), and etiquette customs (curtsy, calling card). Culturally specific vocabulary also often includes various forms of address and expressions that reflect the social relationships between characters. For example, “Mrs.,” “Papa,” “Mama”. These lexical items reveal the social norms and patterns of communication characteristic of England during that period. Toponyms and proper nouns are also examples of culture-specific vocabulary. “Grosvenor Square”, “Sussex”, and “White’s” refer to actual places or institutions associated with British history and culture.

In conclusion, culturally marked vocabulary plays a fundamental role in constructing the historical and cultural authenticity of *The Secret Book Society*. It serves as a linguistic means through which the social structure, everyday life, traditions, and values of Victorian England are represented and made accessible to the reader. The analysis of the novel demonstrates that such vocabulary can be divided into historically specific and culture-specific units, each contributing to different aspects of cultural representation.

Historically marked lexical items reflect the institutional and social hierarchy of the period, while culture-specific units convey details of daily life, etiquette, communication patterns, and spatial references. Taken together, these lexical groups ensure the narrative’s cultural embeddedness and enhance its historical plausibility, while also posing significant challenges for translation due to their strong cultural load and context dependence.

2.3. The problem of translating culturally marked vocabulary

Translation is a very broad concept that can be interpreted and understood in different ways. American theorist Lawrence Venuti offers the following explanation of the concept of “translation”: “the chain of signifiers that constitutes the source-language text is replaced by a chain of signifiers in the target language” (Venuti 1995, 17).

Literary translation is considered one of the most difficult types of translation, but also the most interesting. For the reason that “literary translation lets one consistently share in the creative process of translation” (Landers 2001, 4-5). Lambert also specialises in literary translation issues, arguing that “a published translation is the fruit of a substantial creative effort by the translator”. Only through the translator's creativity and creative approach can an adequate literary translation be obtained, preserving all the artistic features of a particular text.

The translation process varies from translator to translator. It also depends on the specific work and its genre and style. “The literary translator creates a new pattern in a different language, based on personal reading, research, and activity” (Bush 1998, 128-9). A translator of literary works must overcome the conflict between accuracy and adequacy in translation “by weighing the linguistic individuality of the SL author against the particular features of normal usage in the TL” (Firoozkoohi, S. 2010, 3). Newmark believes that attention should be paid to the connotations of ambiguous words and expressions. Sometimes translators have to adapt cultural metaphors or invent proper names “so that their meaning is translated and their source language morphology retained” (Newmark 1998, 103).

Translation is not an easy task, especially if it is based on the concept of “visibility and invisibility” (Firoozkoohi, S. 2010, 4). Lambert believes that sometimes translated texts can look like the source texts, which explains why the majority of readers remain unaware of the foreign origins of some literary texts” (Lambert 1998, 130). He also maintains that such texts “deserve to be studied systematically as central issues in the development of literatures” (Lambert 1998, 131).

Landers believes that the purpose of literary translation is to publish the translated work itself: “the dedicated literary translator aims at sharing the final result with TL readers for whom the work would otherwise forever remain inaccessible” (Landers 2001: ix). Lambert also emphasises the importance of translated literature in shaping the dynamics of discourse,

communication, and culture (Firoozkoohi, S. 2010, 5). Translation or any statement about this industry can be used for development “translation environment and to establish the position that literary translation occupies on the cultural maps of the world” (Lambert 1998, 132). According to him, we can conclude that translation activity is guided by a scale of values and models that are common and widely known in a particular culture and at a particular time in history.

In 1964, Nida identified the main factors that make translation from one language and culture to another possible. Here are a couple of them: “the range of common cultural experience”, and “the capacity for adjustment to the behavioral patterns of others” (Nida 1964a, 53-5). In his work, Larson emphasises that every society will interpret a text from the perspective of its own culture rather than from the perspective of the author and the source text. Therefore, every translator faces the task of “help the receptor audience understand the content and intent of the source document by translating with both cultures in mind” (Larson 1984, 436-7). If cultures are similar, there are fewer difficulties in translating culturally specific units of text. But “when the cultures are very different, it is often difficult to find equivalent lexical items” (Larson 1984, 95-6). Recognising these complexities may mean that translation can sometimes be seen as a process that takes place between cultures rather than simply between languages. According to Newmark, it can be concluded that most “cultural words” can be easily found in the text, as they are linked to a specific language and cannot be translated literally. However, many traditions and customs that are characteristic of a particular culture are usually described by the author in simple language, where a literal translation could distort their meaning. Therefore, the translation “may include an appropriate descriptive-functional equivalent” (Newmark 1988, 95). Baker believes that words can express a concept that is completely incomprehensible to the target audience. So language can be “abstract or concrete, it may relate to a religious belief, a social custom, or even a type of food” (Baker 1992, 21). In turn, Nord uses the term “cultureme”, which means “a cultural phenomenon that is present in culture X but not present (in the same way) in culture Y” (Nord 1997, 34). Gambier identifies the following concepts as “culture-specific references” and believes that they relate to aspects of life such as “education, politics, history, art, institutions, legal systems, units of measurement, place names, foods and drinks, sports and national pastimes”(Gambier 2004, 159).

Newmark argues that several general concepts govern the translation of culture-specific words. The first is the definition of cultural achievements. The second is respect for all countries and their cultures. There are usually two procedures for translating this type of word. The first is transference. It “offers local color and atmosphere, and in specialist texts enables the readership to identify the referent in other texts without difficulty” (Firoozkoohi, S. 2010, 9). Although the transference is concise, it blocks understanding and does not convey the meaning of a particular word or phrase. Another one is componential analysis, which is considered the most accurate translation procedure. Componential analysis is “based on a component common to the SL and TL to which one can add the extra contextual distinguishing components” (Firoozkoohi, S. 2010, 9).

The translator “has to bear in mind both the motivation and the cultural and linguistic level of readership” (Newmark 1988, 96). The degree of accuracy and adequacy of a literary translation is based on key factors such as the author, target audience, and text. So, a successful literary translator “has to know well the critical approaches as well as their underlying structure” (Abassi 2005, 32).

Translating culture-specific units is one of the most difficult challenges for any translator. The first thing is to find an adequate equivalent in the target language. The choice of equivalent in a given context depends on many factors. Choosing an adequate equivalent always depends not only on the language system, but also on how skilfully the author and translator manipulate linguistic means. Knowledge of the target audience of a particular culture and various restrictions, such as censorship, also plays an important role. Newmark proposes two types of equivalents for translating culture-specific units. The first is a descriptive equivalent that can be considered a culture-neutral procedure. This requires a fairly accurate description of a specific culturally distinctive concept. “However, it achieves this through the use of words and phrases which are

generally understood in the Target Culture” (Dickins, J. 2012, 55). The second is a “functional equivalent”, which is more difficult to understand. It usually occupies “the middle, sometimes the universal, area between the Source Language language or culture and the Target Language language or culture”(Newmark 1988, p. 83).

The question of cultural characteristics of the text is whether the translation is oriented towards the culture of the original text or the culture of the target audience. Venuti identifies “Source Culture-/Source Language-oriented with foreignising and Target Culture-/Target Language-oriented with domesticating” (Venuti, 1995). The term “culture-neutral” is used for a translation that is equally suitable for both the source culture and the target culture (Dickins, J. 2012, 44). It is not always possible to determine whether an element is foreign, culture-neutral or adapted, as different cultures are closely intertwined and may have similar or identical concepts.

Hervey and Higgins believe that the target text that is “marked by exoticism is one which constantly uses grammatical and cultural features imported from the Source Text with minimal adaptation” (Hervey and Higgins 2002, p. 34). In this case, we can consider “exoticism” to be a hypernym of “calque”. Therefore, Harvey and Higgins emphasise the second feature of exoticism, which lies in the fact that it is “a general orientation throughout a text, whereas calque is a momentary foreignness” (Hervey and Higgins 2002, p. 34). Newmark explains the term “through-translation” as “the literal translation of common collocations, names of organisations, the components of compounds” (Newmark 1988, p. 84). Newmark's procedure, “through-translation,” is very similar to the concept of “exoticism” developed by Hervey and Higgins. Therefore, he notes in his work that literal translation is also “known as calque or loan translation” (Newmark 1988, p. 84). “Whereas Hervey and Higginsí calque is semantically anomalous, Newmarkís through-translation is, as noted, semantically systematic” (Dickins, J. 2012, 54).

The next procedure for translating culture-specific units is omission for cultural reasons. It involves avoiding certain problems when translating culture-specific words. “It can be regarded as domesticating in that it removes mention of the foreign element in the Target Text” (Dickins, J. 2012, 56).

Communicative translation is most often used to translate public announcements, proverbs, and colloquial clichés. It does not involve references to anything that does not exist in the target culture. However, “it does involve translating a phrase used in the original text in a specific context, where the meaning of this phrase in the translated text clearly differs from its meaning in the original text” (Dickins, J. 2012, 57).

In the case of culturally specific lexical units, the main difficulty lies in the absence of direct equivalents in the target language, which often necessitates the use of descriptive, functional, or adaptive translation strategies. As the analysis shows, the translator must balance accuracy with adequacy while considering both source and target cultural contexts. Therefore, the successful rendering of culturally marked vocabulary depends not only on linguistic competence but also on cultural awareness, interpretative flexibility, and the ability to mediate between cultures in order to preserve both meaning and pragmatic effect.

2.4. Translation techniques of culturally specific / historically marked vocabulary

Literary translation involves not only reproducing the content of the source text, but also conveying its cultural, historical, and stylistic dimensions. Culturally and historically specific vocabulary poses a particular challenge for translators, as it reflects the novel's national identity, social realities, and historical context. Such linguistic elements play an important role in setting the atmosphere and defining the characters.

Medelin Martin's novel *The Secret Book Society* is an excellent resource for studying translation techniques in the historical novel genre. The story is set in 19th-century England, which explains the frequent use of culturally and historically specific vocabulary, social institutions, everyday objects, and cultural phenomena characteristic of that era. Conveying such elements in the Ukrainian translation requires carefully chosen translation techniques that can preserve the

accuracy of the meaning while making the text accessible to modern readers. In this section, we have analyzed the translation techniques used to render the culturally specific and historically marked vocabulary of the novel. The theoretical basis of this study is the classification of translation techniques proposed by Lucia Molina and Amparo Hurtado Albir, which allows for a systematic description of the methods used to translate lexical units in a text.

The empirical material of this study comprises 100 culturally and historically marked lexical units selected from Madeline Martin's novel *The Secret Book Society*. The selection was carried out through continuous sampling of the text and included all lexical items that demonstrate clear cultural or historical specificity. The main criteria for inclusion were cultural relevance to Victorian England, reference to social hierarchy, everyday life, institutions, traditions, etiquette, as well as proper names such as anthroponyms and toponyms. Particular attention was paid to units that reflect the historical setting of the novel and contribute to the representation of its socio-cultural context. As a result, the selected material provides a representative basis for analyzing the functioning and translation of culturally marked vocabulary within the text.

Since this is a historical novel, titles appear quite frequently in the text, so let's take a look at the examples. **(1-s)** The countess had an affinity for hiring from the base proletariat class. (Madeline Martin 2025, p.22)– **(1-t)** Графиня мала особливу схильність наймати людей із самого низу суспільної ієрархії. **(2-s)** Rose hadn't missed the way Lord Duxbury watched his wife with a predatory protectiveness. (Madeline Martin 2025, p.20) – **(2-t)** Роуз не пропустила того, як лорд Даксбері спостерігав за дружиною з хижою, власницькою пильністю. **(3-s)** “I have, thank you.” Eleanor swept her hand over the lush fabric of the seat reserved for duchesses and countesses. (Madeline Martin 2025, p.174) – **(3-t)** “Так, дякую”. Елеонора провела рукою по розкішній тканині сидіння, призначеного для герцогинь і графінь. These lexical items have been translated using the standard and historically established equivalents in the Ukrainian language. **An established equivalent** is the use of a term or expression recognized by dictionaries or commonly accepted as an equivalent in the target language (Molina & Albir, 2002, p. 510). These terms denote noble titles and form part of historically marked vocabulary associated with the aristocratic hierarchy. The use of established equivalents when translating these titles ensures semantic accuracy and preserves the historical context.

The following lexical item refers to a vehicle that was typical of that era. **(4-s)** The carriage rolled forward, carting them home. (Madeline Martin 2025, p.112) – **(4-t)** Капета рушила з місця, везучи їх додому. The noun “carriage” is translated as “капета” by means of an established equivalent, since this correspondence is fixed in bilingual dictionaries and widely used in historical and literary contexts. The unit denotes a historically marked type of transport associated with past centuries, and its Ukrainian equivalent preserves the cultural and temporal specificity of the original term.

The novel also contains vocabulary relating to clothing. **(5-s)** She nodded to Bennett in the mirror, and the encumbrance of the necklace settled over the tight, high-necked collar of her day dress. (Madeline Martin 2025, p.13) – **(5-t)** Вона кивнула Беннетт, і тяжкість намиста опустилася на високий, тісний комір її денної сукні. The translation of “day dress” as “денна сукня” can be considered a calque, because it literally renders each component of the English compound: day – денна, dress – сукня. **Calque** is a translation technique that involves a literal, word-for-word rendering of a source-language expression into the target language, translating the components of a compound word or fixed expression (Molina & Albir, 2002, p. 510). This preserves both the semantic structure and the conceptual meaning of the original term. The Ukrainian version conveys the historical and functional characteristics of the garment—a formal dress worn during the daytime—while directly reflecting the lexical composition of the source expression.

The next culture-specific lexical items are the names of currencies. **(6-s)** He controlled every halfpenny of his expansive fortune that passed into her hand despite his own profligacy. (Madeline Martin 2025, p.18) – **(6-t)** Він контролював кожен пенні зі свого величезного стану, що потрапляв у її руки, незважаючи на власну марнотратність. The English noun “penny” is

transliterated as “пенні”, reflecting the spelling and pronunciation in the target language. **Transliteration** is a technique in which a word from the source language is converted letter by letter into the script of the target language, maintaining the original spelling as closely as possible (Molina & Albir, 2002, p. 510). This is often used for proper names, currency, or culturally marked terms. This preserves the historical and cultural reference while making the term readable and recognizable for Ukrainian readers.

(7-s) She fetched a guinea from her pocket, the one Cecil always insisted she carry because one never knew when money might be needed. (Madeline Martin 2025, p.205) – (7-t) Вона дістала гінею зі своєї кишені — ту саму, яку Сесіл завжди наполягав носити із собою, адже ніколи не знаєш, коли можуть знадобитися гроші. The English noun “guinea”, an obsolete British coin, is rendered as “гінея” by transcription. **Transcription** is a translation technique that involves rendering a source-language word in the target language by reproducing its pronunciation using the target language’s orthography (Molina & Albir, 2002, p. 510). This is used when the original word has no conventional equivalent, but its sound and cultural identity are important to preserve. We reproduced the pronunciation in Ukrainian letters, preserving the historical and cultural specificity of the currency.

As the novel is set in England, the text contains geographical names relating to places in that country. (8-s) The pale, creamy blue silk soothed her, reminding her of the clear stretch of summer sky on her parents’ estate in Sussex. (Madeline Martin 2025, p.12) – (8-t) Блідо-кремовий шовк заспокоював її, нагадуючи про чисте літнє небо над помістям її батьків у графстві Сассекс. The proper noun Sussex, a historic English county, is transcribed as “Сассекс” to preserve its pronunciation. **Amplification** is applied by adding the noun “графство”, which clarifies the administrative and historical nature of the place for Ukrainian readers. This preserves both the cultural specificity and the contextual meaning of the source text.

(9-s) Rose Wharton was shown into the drawing room at Duxbury Place, a lovely townhouse three doors down from her own in the fashionable area of Grosvenor Square. (Madeline Martin 2025, p.19) – (9-t) Роуз Вортон провели до вітальні в Даксбері-Плейс — чарівному міському будинку за три двері від її власного, у фешенебельному районі Гросвенор-Сквер. The name “Grosvenor Square”, a famous London square, is rendered as “Гросвенор-Сквер”. The first element is transliterated to preserve pronunciation (Grosvenor – Гросвенор), while Square – Сквер is a calque/established equivalent, as “сквер” is the conventional term for a city square in Ukrainian. This combination preserves the cultural and geographical specificity of the location while making it understandable to the target audience.

The text also describes certain social features of the 19th-century aristocracy. (10-s) In addition to this private note, you will receive a formal invitation for tea, a pursuit your spouse will surely find customarily suitable. (Madeline Martin 2025, p.14) – (10-t) На додаток до цього приватного листа, ви отримаєте офіційне запрошення на чай, яке, безсумнівно, сподобається вашому чоловікові. Сподіваюся, ви приймете запрошення. The English expression “formal invitation for tea” is translated literally into Ukrainian as “офіційне запрошення на чай”. Each lexical unit is rendered directly: formal – офіційне, invitation – запрошення, for tea – на чай. **Literal translation** is the rendering of a word-for-word expression from the source language into the target one while preserving its grammatical structure and semantic meaning (Molina & Albir, 2002, p. 510). The literal translation preserves the original structure, semantic meaning, and the social formality implied in the source text. This approach ensures that the target audience understands both the linguistic and cultural nuance of the expression.

The next example is an accessory worn by women in the 19th century. (11-s) She ordered the garments she liked, decided which gowns and day dresses she wore, and what hairstyles and reticules to pair them with. (Madeline Martin 2025, p.18) – (11-t) Вона замовляла вбрання, яке їй подобалося, вирішувала, які сукні та денні плаття вдягати, а з ними — які зачіски й ридикюлі — маленькі сумочки для дрібниць — поєднувати. The English noun “reticules”, referring to small handbags popular in historical European fashion, is transcribed as “ридикюлі”

to preserve the pronunciation and historical-cultural specificity of the item. Description is added (маленькі сумочки для дрібниць) to explain the function of the object for Ukrainian readers who may be unfamiliar with this historically marked term. **Description** is a technique in which additional explanatory information is added to clarify the meaning of a word or expression that may be unfamiliar to the target reader (Molina & Albir, 2002, p. 510). This combination preserves both the cultural-historical identity and the functional meaning of the original word.

The next types of accessories for men were headwear. **(12-s)** Papa's top hat rested on the crown of his head while Robert's was tilted at a rakish angle. (Madeline Martin 2025, p.29) – **(12-t)** Циліндр тата ідеально сидів на його голові, а капелюх Роберта був нахилений в бік. The English noun “top hat”, referring to a formal tall hat worn historically by men, is translated as “циліндр”, which is an established equivalent in Ukrainian. This term accurately conveys the shape, social function, and historical context of the original item.

The next example. **(13-s)** Rose always forgot English humor was different than that of Americans, that mention of wealth—even in jest—was vulgar. (Madeline Martin 2025, p.22) – **(13-t)** Роуз завжди забувала, що англійський гумор відрізняється від американського і що згадка про багатство — навіть жартома — вважається вульгарною. The English expression “English humor” is translated as “англійський гумор” using a calque. Each component is rendered literally: English – англійський, humor – гумор. This preserves the original structure and meaning of the expression while conveying the cultural specificity. The translation clearly distinguishes English humor as a culturally marked concept, maintaining the historical and social context of the source text.

The following example refers to the name of a dance that was popular at the time and was performed at balls. **(14-s)** Mr. Wright joined a group of dancers on the floor, making up the fourth couple in the quadrille. (Madeline Martin 2025, p.220) – **(14-t)** Містер Райт приєднався до групи танцюристів на майданчику, утворивши четверту пару в кадрилі. The English noun “quadrille”, referring to a formal square dance popular in the 18th–19th centuries, is rendered as “кадриль”, which is an established equivalent in Ukrainian. The term accurately conveys the type of dance, its social function, and historical context.

The last example is the name of an English pastry. **(15-s)** Lady Duxbury poured each woman a cup of tea while the maid returned with another tray filled with various cakes and scones and breads. (Madeline Martin 2025, p.24) – **(15-t)** Леді Даксбері налила кожній жінці чашку чаю, а служниця повернулася з іншим підносом, наповненим різними тістечками, сконами - традиційними британськими булочками - та хлібом. The English noun scones, referring to a type of small, lightly sweetened bread popular in Britain, is transcribed as “скони” to preserve the pronunciation and cultural specificity. Description (традиційні британські булочки) is added to explain the type of pastry for Ukrainian readers who may not be familiar with this historically and culturally marked food. This combination ensures both semantic clarity and preservation of the cultural-historical context of the source text.

According to the analysis of culturally specific and historically marked vocabulary found in *The Secret Book Society*, it can be concluded that we most often employed the techniques of established equivalent, literal translation, calque, transcription, transliteration, and description.

Conclusions

The present research has achieved its aim through the consistent fulfilment of the outlined objectives. Selected fragments from Madeline Martin's *The Secret Book Society* were translated into Ukrainian, demonstrating the importance of maintaining semantic accuracy, stylistic coherence, and the author's narrative voice. As a result, the target text adequately reflects the genre characteristics of historical fiction and ensures readability for the Ukrainian audience.

Culturally and historically marked lexical units were identified in the source text. The analysis has shown that such units constitute a significant layer of the narrative, representing realia, historical references, and culture-specific elements that convey the socio-cultural context of the depicted period. Their presence contributes to the authenticity of the text and shapes the reader's perception of the historical setting.

The identified lexical units were classified according to their semantic and functional features. This classification has revealed the heterogeneity of culturally marked vocabulary and highlighted its functional role in constructing the cultural and historical background of the narrative. The systematisation of these units has also facilitated a more structured approach to their translation.

The translation strategies applied to rendering culturally and historically marked vocabulary into Ukrainian were determined and substantiated. The analysis has demonstrated that the most effective techniques include adaptation, descriptive translation, transliteration, and contextual substitution. The choice of strategy depended on the communicative purpose, the degree of cultural specificity, and the target audience's background knowledge, allowing for a balanced combination of source text fidelity and target text accessibility.

In conclusion, the study confirms that the translation of culturally marked vocabulary requires a flexible and context-sensitive approach that integrates theoretical principles with practical decision-making in order to achieve an adequate and culturally appropriate translation. Further research may address comparative analyses of alternative translation strategies and explore the reception of such translations among target readers.

References

1. Baker, M. (1992). In other words: A coursebook on translation (p. 21). Routledge.
2. Bush, P. (1998). Literary translation. In M. Baker (Ed.), *Routledge encyclopedia of translation studies* (pp. 127–130). Routledge.
3. Butterfield, H. (1924). *The historical novel: An essay*. Cambridge University Press.
4. De Groot, J. (2010). *The historical novel*. Routledge.
5. De Groot, J. (2016). *Remaking history: The past in contemporary historical fictions*. Routledge.
6. Dickins, J. (2012). The translation of culturally specific items. In A. Littlejohn & S. R. Mehta (Eds.), *Language studies: Stretching the boundaries* (pp. 43–60). Cambridge Scholars Publishing. <https://eprints.whiterose.ac.uk/id/eprint/81510/1/CulturalTransArt2012OFFPRINT.pdf>
7. Firoozkoochi, S. (2010). Culture-specific items in literary translations. *Translation Journal*, 14(1), 1–11. <https://translationjournal.net/journal/51culture.htm>
8. Fleishman, A. (1971). *The English historical novel: Walter Scott and Virginia Woolf* (pp. 3–4). Johns Hopkins Press.
9. Hervey, S. G. J., & Higgins, I. (2002). *Thinking French translation*. Routledge.
10. Kadish, R. (2018, April 26). Writing the lives of forgotten women. *The Paris Review*. <https://www.theparisreview.org/blog/2018/04/26/writing-the-lives-of-forgotten-women/>
11. Landers, C. E. (2001). *Literary translation: A practical guide* (pp. 4–5). Multilingual Matters.
12. Larson, M. L. (1984). *Meaning-based translation: A guide to cross-language equivalence* (pp. 95–436). University Press of America.
13. Lukács, G. (1962). *The historical novel* (H. Mitchell & S. Mitchell, Trans.). Merlin Press. (Original work published 1937)
14. Martin, M. (2025). *The secret book society*. Hanover Square Press.
15. Molina, L., & Hurtado Albir, A. (2002). Translation techniques revisited: A dynamic and functionalist approach. *Meta*, 47(4), 498–512. <https://doi.org/10.7202/008033ar>
16. Munslow, A. (2007). *Narrative and history* (pp. 124–127). Palgrave Macmillan.
17. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation* (pp. 83–96). Prentice-Hall.
18. Nida, E. A., & Taber, C. R. (1969). *The theory and practice of translation*. E. J. Brill.
19. Nord, C. (1997). Translating as a purposeful activity: Functionalist approaches explained (p. 34). St. Jerome.
20. Shuttleworth, M., & Cowie, M. (Eds.). (1997). *Dictionary of translation studies* (p. 35). St. Jerome.
21. Stocker, B. D. (2019). Historical fiction: Towards a definition. *Journal of Historical Fictions*, 2(1), 65–79. <https://historicalfictionsresearch.org/wp-content/uploads/2024/11/jhf-2019-065.pdf>
22. Stevens, A. H. (2010). *British historical fiction before Scott*. Palgrave Macmillan.
23. Tosh, J. (2015). *The pursuit of history: Aims, methods and new directions in the study of history* (6th ed., p. 125). Routledge.
24. Venuti, L. (1995). The translator's invisibility: A history of translation (p. 17). Routledge.
25. White, H. (2005). Introduction: Historical fiction, fictional history, and historical reality. *Rethinking History*, 9(2–3), 149. <https://doi.org/10.1080/13642520500149061>
26. White, H. (2014). The history fiction divide. *Holocaust Studies*, 20(1–2), 17–34. <https://doi.org/10.1080/17504902.2014.11435381>

Appendices

Appendix A

Classification of realia in the text of the novel

